Juni 81

Museums magasinet 16

Meddelelser fra Danmarks museer

91.1 Forhistorisk arkæologi.

Arkæologi og pleje af fortidsminder

Af Karen Løkkegaard Poulsen, Lolland-Falster Stiftsmuseum

Kort før afslutningen af det europæiske bygningsfredningsår i 1975 (der i udlandet under betegnelsen Europäische Denkmalschutzjahre var mere vidtspændende end herhjemme) afholdtes et kollokvium i Berlin på initiativ af Der Deutsche Archäologische Institut. Temaet var »Archäologie und Denkmalpflege«. 40 deltagere fra henholdsvis Tyskland, Østrig, Italien, Spanien, Grækenland, Tyrkiet og Ægypten samledes for at diskutere praksis og principper bag det arbejde, der i kollokviedeltagernes hjemlande gøres for bevaring og formidling af fortidsminder. Kollokviberetningen udkom samme år under titlen: *Archäologie und Denkmalpflege. Diskussionen zur archäologischen Bauforschung 2. Bericht über ein Kolloquium veranstaltet vom Architektur-Referat des Deutschen Archäologischen Instituts (DAI) mit Unterstützung der Stiftung Volkswagenwerk in Berlin vom 6. bis 8. 11. 1975, 148 s., ill. 8°.*

Ved første øjekast kan kollokviberetningen forekomme uvæsentlig for den læser, der udelukkende beskæftiger sig med danske fortidslevn. De konkrete eksempler, der danner udgangspunkt for foredrag og diskussioner, er hovedsagelig hentet i Middelhavsområdets bygningslevn fra oldtiden, blandt klassiske templer og amfiteatre. Men ved et nærmere eftersyn viser bogen sig at rumme et sandt kalejdoskop af synspunkter og holdninger til de mere overordnede principper angående pleje af arkæologiske levn i landskabet. Herved har den almengyldig interesse ud over det geografiske område, hvor den henter sine eksempler.

Når kollokviberetningen har virket så inspirerende på mig, at jeg gennem denne omtale ønsker at gøre opmærksom på dens eksistens, er årsagen ikke blot, at de metodiske overvejelser, som formuleres og debatteres deri, er behandlet nuanceret og anskuet fra mange synsvinkler. Det der for en dansk læser forekommer forfriskende er i det hele taget at se en debat om fundamentale principper angående bevaring af fortidsminder fremlagt på tryk.

I den arkæologiske litteratur i Danmark optager emnet ikke megen plads. Omend man i ny og næ finder en klar holdning til problemerne vedrørende pleje og restaurering af oldtidsminder formuleret på tryk, – tydeligst i forbindelse med fredningsarbejdet ved Herredsberejsningen (litt: Mindesmærker fra Oldtiden, Nationalmuseet 1903, og samme fra 1935) – har selve den analyse og eventuelle diskussion, der er gået forud for holdningsdannelsen, ikke sat sig klare spor i litteraturen.

Mangelen på debat skyldes ikke en generel mangel på diskussion om metode og fagetik. Tværtimod har der siden Sophus Müllers tid været tradition for fra tid til anden at drøfte fagetik, men sædvanligvis i relation til en anden side af det antikvariske arbejde: udgravning. I centrum er gerne emner som: *dokumentationsniveau* ved den destruktive proces, som udgravning er (hvor meget bør hjemtages af opmåling, plan, snit, af foto, notater, genstande, jordprøver etc.) samt *hvor radikalt bør en udgravning gennemføres* (hvor meget bør levnes intakt på stedet).

Præcis de samme spørgsmål af fagetisk art kunne debatteres med udgangspunkt i det arkæologiske pleje- og restaureringsarbejde. Også med dette arbejde omformes det arkæologiske kildemateriale, undertiden lige så radikalt og destruktivt som ved udgravning.

I udlandet føres en sådan debat, ofte i UNESCO-sammenhæng, og gerne mest intenst af fagfolk fra lande, hvor en massiv turistindustri tvinger til den stillingtagen vedrørende pleje og restaurering af fortidsminder, der er nødvendig, hvis ikke denne del af kulturarven skal gå tabt de pågældende steder. Kollokviberetningen Archäologie und Denkmalpflege er én af de publikationer, der gengiver denne debat.

Bogen er inddelt i fem afsnit. I det første gives en oversigt over internationale aftaler om beskyttelse af arkæologiske levn, samt over hvordan Denkmalpflege praktiseres i deltagernes hjemlande. Afsnittet udgør baggrunden for indlæg og diskussioner i de tre følgende, der rummer kærnen af kollokviets orientering og debat. Temaerne, som behandles her, er konservering, delvis genopbygning og rekonstruktion af fortidslevn i landskabet. I de to første af disse afsnit belyses spørgsmålene mest fra en overordnet, fagetisk synsvinkel, i det sidste er det rent praktiske og tekniske konserveringsspørgsmål, der stjæler billedet. Et kort femte afsnit rummer slutbemærkninger og lister.

Det grundproblem, som ligger bag ethvert indlæg i kollokviberetningen, er konflikten mellem bevaring og formidling:

I Venezia Charteret fra 1964 (én af de internationale aftaler vedr. bevaring af jordfaste fortidslevn, der refereres til i beretningen) gives der udtryk for, at en befolknings øgede bevisthed overfor værdien af fortidsminder er et aktiv i bevaringsarbejdet. Synspunktet er ganske i overensstemmelse med dansk tradition. Siden Worsaaes og Sophus Müllers tid har der været lagt vægt på gennem folkeoplysning at vække til folkelig opbakning af fredningsarbejdet. Og samme holdning ligger formentlig bag naturfredningslovens bestemmelser om at åbne publikum adgang til fredede områder.

Det paradoksale er imidlertid, at formidling – samtidig med at skabe et godt klima for bevaring – også forårsager nedbrydning af fortidslevn. Dels medfører stærkt turistbesøg et stort slid, dels er fagfolks arbejde med at anskueliggøre monumentet for publikum ved rekonstruktion ødelæggende for dets tilstand som autentisk fortidsminde.

Med en utrolig alsidighed rent tematisk har kollokviet behandlet dette problem. Denkmalpflege anskues i forhold til: faglig forsvarlig bevaring/ bevaringsteknik/ undersøgelse/ undervisning og formidling/ landskabspleje/ og til æstetiske og kunstmæssige hensyn. Det drøftes med hvilke midler turiststrømmen kan reguleres, hvilke monumenter, der bør skærmes helt mod besøg etc. Også rent holdningsmæssigt kommer man spekteret rundt. Blandt kollokviedeltagerne er alle synspunkter repræsenteret fra dem, der går ind for formidling for enhver pris til den mere puritanske type, der synes at ligge den traditionelle danske holdning til det arkæologiske kildemateriale nærmest (som den er formuleret ved diskussioner om udgravningsteknik), der går ind for nænsomhed overfor kildematerialet og højt dokumentationsniveau, når indgreb foretages. Blandt deltagerne i denne fløj udtrykkes ønske om, at pleje/restaurering indarbejdes som fag i de fagligt relevante uddannelser for at højne standarden af Denkmalpflege.

Det fjerde afsnit om praktiske, tekniske spørgsmål er ikke det mindst spændende. Det vækker til eftertanke, at man i udlandet erkender, at rent praktiske forhold: valg af bevoksning, brug af sprøjtemidler etc. har så stor indflydelse på monumenterne og deres værdi som autentisk kildemateriale, at de debatteres blandt fagfolk.

I en tid, hvor de fredede fortidsminder i Danmark bærer præg af godt 20 års mangel på tilsyn, men hvor de ansvarlige myndigheder nu tager initiativ til at organisere en »Denkmalpflege« for at rette op på forholdene, føles et stort behov for at få en faglig diskussion af emnet, af karakter som den, der fandt sted på kollokviet i Berlin 1975.

Det er vigtigt nu, mens disse projekter endnu er på forsøgsstadiet – jvf. Thyge Andersen og Sv. Thorsen: Pleje af fortidsminder – et pilotprojekt i Storstrøms amt, Fredningsstyrelsen, Fortidsmindeforvaltningen, Rapport B 3, 1980 – at få gennemdrøftet etik, midler og mål med arbejdet. Ved en sådan drøftelse var det rimeligt at hente inspiration af den erfaring og debat i udlandet, som er gjort tilgængelig bl.a. i den omtalte kollokviberetning. ■

99.4 Olsen, Olaf

Samtale med den nye Rigsantikvar, Dr. phil. Olaf Olsen

MM: Ved din indsættelse som Rigsantikvar sagde du, at dansk museumsverden har ændret sig radikalt fra du for 10 år siden forlod NM og til nu. Hvordan ser du NM's stilling i forhold til lokalmuseerne i dag, indsamlingsmæssigt, forskningsmæssigt og formidlingsmæssigt?

OO: Både NM og hele museumsverdenen har ændret sig radikalt. Det store skel kom med museumsloven 1958. For NM fremtræder udviklingen umiddelbart som en svækkelse, fordi museet ikke mere har den helt dominerende plads som før. Det er jeg ikke spor ked af, for udbygningen af lokal- og specialmuseerne har givet museumsarbejdet en langt større dybde og bredde. For de fag, vi beskæftiger os med, er det afgjort vigtigt, at der ikke bare er ét sted i Danmark, hvor man samler og registrerer, men at arbejdet er fordelt på mange institutioner. Der er også noget sundt i den konkurrence, der herved er opstået.

MM: Gennem professionaliseringen af lokalmuseerne er der nu spredt fagfolk ud over hele landet, mens NM personalemæssigt har stagneret. Ser du det som et problem?

OO: Nej, aktiviteten er forøget i meget høj grad, og for NM er det jo en omlægning, der er kommet gradvis, fordi opbygningen af de øvrige museer er sket over et langt tidsrum. Jeg føler, at forholdet mellem Nationalmuseet og lokalmuseerne er bedre nu end dengang NM dominerede, og jeg kan egentlig ikke se alvorlige problemer i samarbejdet. NM er i forholdet til lokalmuseerne i en ny stilling, som formelt er en svækkelse, men sagligt og reelt ikke er det.

MM: Er der sket andre ting i NM's stilling af væsentlig betydning udover udbygningen af lokalmuseerne?

OO: Ja, der er to andre ændringer af væsentlig betydning. Den ene angår uddannelse af museumsfolk. Tidligere foregik næsten alt på NM. Selv universitetsinstitutterne lå her. Men nu er både etnograferne og de forhistoriske arkæologer flyttet ud af huset, og der er opstået andre universitetsfag uden for NM; etnologien i Brede og mit eget bidrag, middelalder-arkæologien på Moesgård. Hertil kommer, at konserveringsuddannelserne er flyttet fra NM til Konservatorskolen. Dette har i høj grad ændret livet på NM, og ikke altid til det bedre. Men det giver også interessante faglige perspektiver, at fag, der tidligere kun blev udviklet inden for NM's rammer, nu udvikler sig helt selvstændigt. For universitetsfagenes vedkommende kan vi imidlertid registrere museumsfremmede tendenser, som – forhåbentlig kun for en tid – giver museerne visse vanskeligheder.

Rigsantikvar Dr. phil. Olaf Olsen.

MM: Overflytningen af fortidsmindeforvaltningen til Miljøministeriet i 1973 har du selv nævnt som en væsentlig ændring i NM's ansvarsområde.

OO: Ja, det er den tredie store forandring. Her er det ikke blot NM, der er ramt, men samtlige arkæologiske museer. Man har i fredningsstyrelsen opbygget et ærkæologisk imperium med en betydelig slagkraft, store bevillinger og et temmelig stort personale, og man fungerer i realiteten uafhængigt af museerne, samtidigt med at museerne leverer størstedelen af arbejdskraften til de undersøgelser, som fortidsmindeforvaltningen iværksætter. Man har imidlertid ikke givet museerne medbestemmelse i de antikvariske anliggender. Denne udvikling har været til stor skade for museerne. En ændring er meget påkrævet, og det er det første problem, jeg har kastet mig ud i efter min tiltrædelse.

MM: Hvordan ønsker du denne ændring udformet?
Hvad bliver NM's rolle?

OO: Jeg forestiller mig en ordning, hvor fortidsmindeforvaltningen er et fællesorgan for de kulturhistoriske museer, og hvor NM fastholdes som den centrale arkivinstitution, hvor alle oplysninger samles. Fortidsmindeforvaltningen har selv kun brug for en lille del af informationerne, mens museerne behøver det hele,

Rigsantikvaren i marken. Foto: Vikingeskibshallen.

både i forskningen og formidlingen. Vi kan ikke nøjes med det, der kan kaldes frem på EDB- skærme, men må gang på gang gå til tingene og til aktstykkerne i arkiverne. Jeg mener ikke, at NM bør tragte efter sit gamle eneherredømme i antikvariske anliggender; det er der vist ingen, der gør i dag. Men vi må opbygge NM således, at der her altid er en virkelig dyb specialviden inden for alle de områder, som museet dækker. Det er selvfølgelig store krav at stille i sparetider, men det bør være sådan, at NM museumsfagligt set kan fungere som de danske kulturhistoriske museers centralhjerne.

MM: Det er fredningsstyrelsen og lokalmuseerne, der foretager de fleste udgravninger i øjeblikket. Giver det problemer med hensyn til placering af fund, der er af betyning på landsplan, både udstillings- og forskningsmæssigt? Hidtil har man principielt holdt fundene samlet. Vil dette princip blive fastholdt?

OO: På dette punkt har NM for mig at se været for meget i defensiven. Vi har gerne villet støtte lokalmuseerne i deres opbygning og udvikling, men det er i nogen grad sket på bekostning af tanken bag NM, der bør kunne fremvise alle væsentlige aspekter af Danmarks fortid. For mig er fundenes udelelighed ikke et helligt princip. NM er hele Danmarks museum, og når det er nødvendigt for at fastholde vore samlingeres repræsentativitet at indlemme fund fra andre institutioners udgravninger, må det også kunne gøres. Dette kan selvsagt medføre ubehagelige konflikter, og jeg ser derfor gerne, at fortidsminderådet indsættes som en slags appelinstans i sager om nye danefæfunds placering.

MM: Der har fornylig været problemer omkring aflevering af danefæ. Tænker man på at tage selve danefælovgivningens ordlyd op til revision?.

OO: Nu er der jo i og for sig ingen danefælov, men kun nogle gamle bestemmelser fra enevældens tid, som nok kan være lidt svært gennemskuelige. Hvis vi får en ny museumslov, som også gælder for Nationalmuseet, vil det være helt naturligt at få fastslået, hvordan man skal forholde sig. Forholdene omkring aflevering af fundne sager er ret forvirrende, idet noget skal afleveres til Nationalmuseet som danefæ, mens andre sager i henhold til naturfredningsloven kan kræves afleveret til rigsantikvaren, d.v.s. for tiden til fredningsstyrelsen, der jo administrerer de beføjelser, som loven tillægger rigsantikvaren. Dette er ikke rationelt. De største danefæ-problemer giver møntfundene, dels på grund af metaldetektorerne, dels fordi nogle findere forventer møntsamlerpriser for deres fund. Det kan vi ikke give, og det ville forekomme mig helt grotesk, såfremt vi skulle afregne efter priser, hvis højde alene er betinget af, at der på grund af danefæbestemmelserne er så få ældre mønter i cirkulation blandt samlerne!

MM: Der er en del fortidsminder, der burde udgraves som §49 sager, men som ikke bliver det på grund af pengemangel. F.eks. bopladser, der ødelægges ved dræning. Kan man forestille sig dem udgravet af udlændinge, som vi selv graver i Tyrkiet, Luristan og andre steder? Altså fund, der ellers ville gå til, men som kunne reddes ved hjælp af udenlandske penge og sagkundskab?

OO: Tanken er ny for mig, men man kan jo forestille sig meget. Problemet er reelt nok – i år er der kun penge til ca. 30% af de anmeldte §49-udgravninger. Man vil ville næppe ønske at overlade de mest attraktive opgaver til udenlandske kolleger. Og mon de ville finde de øvrige tilstrækkeligt indbydende?

MM: Hvis det alligevel er fund, der går til, hvor large ville man så være til at lade sagerne gå til udlandet?

OO: Så lidt large som muligt. Der gives jo heller ikke ved dørene i det udland, hvor danske arkæologer endnu får lov at grave.

MM: Man fik dog en viden, som man ellers ikke havde fået.

OO: Ja, men alligevel. Skulle vi mon dog ikke først søge at løse problemet indenlands?

MM: Du nævnte en ny museumslov. En sådan vil muligvis komme til at omfatte NM. Skal vi have en lov, der indeholder forpligtelser for NM?

OO: Det er en sympatisk tanke, bl.a. fordi en sådan lov ville gøre det vanskeligere for andre institutioner og instanser at løbe med det, som vi opfatter som vort naturlige arbejdsområde – jfr. vore sørgelige erfaringer fra det antikvariske arbejde.

MM: Hvordan med opgaverne inden for nyere tid, hvor det virker mere uoverskueligt, og hvor man måske mere er i tvivl om, hvad der skal bevares, enkelte huse – miljøer?

OO: Også her må museerne gøre deres røst gældende, og da især Nationalmuseet, hvor der i flere afdelinger findes en betydelig specialviden, som også i fremtiden bør komme bevaringsarbejdet til gavn.

MM: Har museerne kapacitet hertil, og er det muligt at skabe den nødvendige økonomi? Torben Witt har udtalt, at det er nemmere at skaffe penge til at udgrave en overpløjet høj end til at registrere den sidste baptistskole, før den blev nedrevet.

OO: Medens lovgivningen forudsætter arkæologiske undersøgelser forud for tilintetgørelsen af fortidsminder, der ikke kan bevares, er der ingen love, der kræver etnologisk registrering før nedrivning af bygninger og omdannelse af f.eks. landsbymiljøer til forstæder. Dette er misèren. Men blandt de mange etnologer i museumsstillinger er der nu et arbejde i gang for at finde ud af, hvorledes et etnologisk redningstjeneste skal organiseres, og så må fortidsminderådet søge at få den gennemført i forbindelse med de løbende revisioner af gældende bevaringslove. Jeg vil meget gerne selv gå aktivt ind i det forberedende arbejde.

MM: NM's indre struktur er meget kompleks. Ser du nogen grund til og mulighed for at ændre den?

OO: På NM findes der et antal små enheder, der er meget sårbare, fordi de i realiteten er afhængige af en enkelt persons indsats. De bør, hvor det er muligt, knyttes til de faglige afdelinger – Møllelaboratoriet således til 3. afdeling, det runologiske til 2. afdeling. En større rationalisering er under forberedelse for hele konserveringssektionens vedkommende, efter at statsrevisorerne har peget på det ønskelige i at lægge de tre konserveringsanstalter under en fælles ledelse. Det arbejdes der nu på. Med hensyn til de »gamle« afdelinger er jeg ikke overbevist om, at sammenlægninger vil være til nogen gavn, men jeg er meget opmærksom på, at disse afdelinger traditionelt er meget selvtilstrækkelige. Det er imidlertid et stort gode ved museets struktur, at den tvinger

fortsættes side 15

05 Øvrige. Periodica af blandet indhold.
06.1 Museologi.

Anmeldelse

Et museologisk tidsskrift

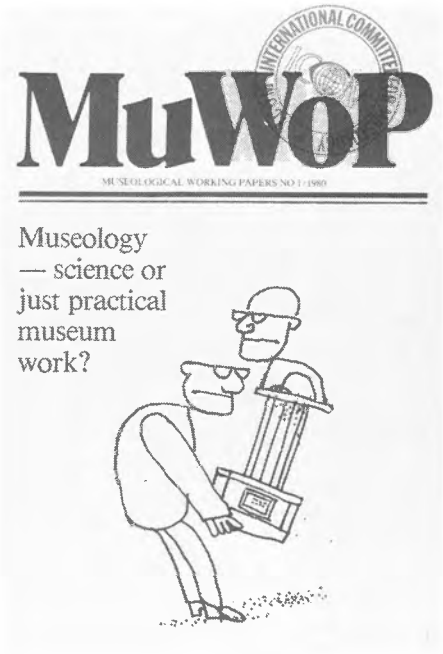

Titelblad af Muwop.

Et nyt tidsskrift har set dagens lys. Det har fået det afskyvækkende navn MuWoP (Museological Working Papers) og udgives af ICOM International Committee for Museology (ICofoM).

MuWoP's hovedformål er at bringe en teoretisk debat omkring museologibegrebet – men, som hovedredaktør Vinos Sofka retorisk udbryder: »What in heavens name is museology?« Spørgsmålet synes ikke besvaret gennem en række beskrivelser af museer, udstillinger og projekter i museumsregi. Museologibegrebet er heller ikke defineret gennem en henvisning til de museale ansvarsområder.

Trods mangel på definition er ordet museologi ikke desto mindre indgået i alverdens leksika, museologi tilbydes som fag ved flere universiteter rundt omkring i verden – i Danmark tilbydes det som tværfag ved Århus Universitet – og overalt er der museumsfolk som ser rødt blot ordet nævnes.

Det er således ikke småting, MuWoP påtager sig at bringe orden i, og eftersom man jo må starte et sted, springer MuWoP lige ud i det ved at stille spørgsmålet: Museology – science or just practical museum work?

Hvis man hermed tror, at udfaldet af diskussionen er overladt til en demokratisk afgørelse for eller imod, så er man naiv ud over alle grænser, for spørgsmålet er afgjort på forhånd. Redaktionens medlemmer er alle tilhængere af det synspunkt, at museologi er en ny videnskab, og det må tjene til ros, at dette synspunkt ikke skjules men fremføres på tidsskriftets aller første sider – ellers kunne man dog også have fundet ud af det ved på s. 63 at studere de temaer, som redaktionen har fastlagt for kommende numre af MuWoP. Tema nr. 3 vil f.eks. blive Object and method in museological research. Faktisk anslår samtlige kommende temaer uden slinger i valsen, at museologi er en videnskab.

I MuWoP nr. 1 gør 15 museums- og universitetsfolk fra næsten lige så mange lande rede for deres syn på tidsskriftets første tema: Museology – science or just practical museum work? Som det kunne forventes med et fælles tema med ret så polemiske muligheder, er der unægtelig mange gentagelser og en hel del generel snak. Redaktionen har ikke gjort forsøg på at ordne indlæggene f.eks. i forhold til forfatternes holdning til spørgsmålet. Indlæggene præsenteres i alfabetisk rækkefølge ordnet efter forfatternavn. Derfor kan den interesserede læser få meget sjov ud af at lave sine egne analyser. F.eks. har anmelderen ved en grovsortering genopdaget, at tilhængere af videnskabstanken er mest udbredt i østlande, mens den modsatte opfattelse fortrinsvist er fremherskende i den vestlige verden. Dette faktum kan sandsynligvis forklares med divergerende politiske, ideologiske og videnskabsteoretiske opfattelser, og i at museumspolitiken iøvrigt er forskellig i øst og vest, men man må desuden være opmærksom på, at museologibegrebet har været behandlet mere seriøst og indgående i en række østlande i betydelig længere tid end i vest.

Det er da også østlandenes repræsentanter, som leverer de bidrag, der er mest kontante og mindst præget af hyggesnak.

Den vestlige hyggesnak er ikke politisk bestemt, men formodentlig grundet i en mangel på kendskab til problematikken, hvilket altså kan afhjælpes for hver enkelt, som vil sætte sig ind i sagerne – og hvad enten man bryder sig om det eller ej, så er det faktisk en ting, man ikke kan komme uden om at gøre – heller ikke i Danmark – især da på det plan, hvor fællesmuseale arbejdsopgaver skal løses, og før man kaster sig ud i oprettelsen af en museumsuddannelse – og naturligvis også i de universitetsfag hvorfra museumsfolk rekrutteres.

Helt forudsætningsløse er vi danskere da gudskelov ikke – vores egen Villy Toft Jensen gør et godt stykke arbejde og hæver sig pænt i den multinationale sammenhæng, men det kan tilrådes den utrænende at øve sig lidt på andre indlæg, før han binder an med Villy Toft Jensen – bl.a. vil terminologien være fremmed for de fleste.

Anmelderen foranstaltede i sagens interesse en hurtig rundspørge blandt venner og bekendte i universitets- og museumskredse: Museology – science or just practical museum work? Blandt de rådspurgte var flere studerende, som havde fulgt det tværfaglige museologikursus ved Århus Universitet. Det kan muligvis interessere, at ingen gik ind for, at museologi kunne være en videnskab – men igen følte undertegnede, at denne indstilling kunne skyldes manglende kendskab til problematikken, hvorfor spørgsmålet gik videre til en forhåndenværende datalog, som straks spidsede øren og udbrød, at spørgsmålet i høj grad kunne sammenlignes med datalogidebatten for få år tilbage: Dataology – science or just practical engineering? I dag, sagde han, mener de fleste, at datalogi er en selvstændig videnskab, men der er stadig konservative matematikere, som holder på det modsatte synspunkt. Men hvad, spørger man så, afgjorde i den sidste ende, at datalogi opnåede bred anerkendelse som selvstændig videnskab? – Man søger jo trods alt efter nogle evig gyldige præmisser, efter hvilke sådanne vigtige spørgsmål kan afgøres! – Svaret lød i al sin enkelthed, at det var omfanget og kvaliteten af den forskning, der omhandlede datalogiske problemer, som afgjorde sagen.

Sammenligningen med datalogi er i dette spørgsmål mere relevant end at se på museologi i lyset af de gamle etablerede videnskaber, hvilket desværre er, hvad næsten samtlige bidragsydere til MuWoP nr. 1 gør. Diskussionen forekommer derfor traditionel, formel og gold, og det kunne være undgået, hvis man havde set museologi som et forskningsområde, snarere end at bringe ordet videnskab ind i billedet.

Der kan peges på, at mange utraditionelle forskningsområder i disse år tages seriøst op. Det gælder bl.a. kvindeforskning, medieforskning og mange andre forskningsområder, som må bryde normer og endnu er langt fra at være bredt accepteret og legaliseret, men det er blandt disse endnu rodløse eksistenser museologi skal træde sine barnesko. Man må håbe, at MuWoP's redaktion indser dette og lægger kursen derefter, for ellers tør man næppe spå MuWoP nogen lang levetid.

Lene Rold

06. I konservering

Hvorfor og hvordan Silkeborg Museum fik konserveringsværksted

Af Eva Salomonsen og Christian Fischer, Silkeborg Museum

Konserveringsværkstedets finere afdeling.

Allerede siden slutningen af 1960erne havde det været et ønske fra Silkeborg Museums side at få indrettet et konserveringsværksted og få ansat en konservator til varetagelse af museets samlinger. Dette ønske blev fastholdt op gennem 70erne, skønt museet i stor udstrækning har nydt godt af konserveringsordningen i Århus amt – den ordning, der går ud på, at man benytter eksisterende konserveringsværksteder i stedet for en enkelt central institution. Når Silkeborg Museum alligevel prioriterede ønsket om ansættelse af en konservator højt, så var det bl.a. fordi, man ofte savnede en tættere (geografisk) kontakt mellem arkæolog og konservator, især i forbindelse med udgravninger og den efterfølgende behandling af præparater og genstande.

I januar 1979 kunne planerne føres ud i livet, idet Eva Salomonsen, som er uddannet på Statens Konservatorskole som konserveringstekniker, blev ansat på museet. I samarbejde med Konservatorskolens kulturhistoriske linie blev der udarbejdet et forslag til indretning af et værksted i en af museets tilbygninger. Denne tilbygning havde hidtil fungeret som en slags pulterrum som var stærkt forfalden og uden nogen form for opvarmning. Ved midler fra Silkeborg Kommune og museets egen byggefond blev der her indrettet et 50 kvadratmeter stort værksted, som i dag rummer mange forskellige funktioner, nøje afpasset til museets behov. Foruden elektriske installationer, trykluft og vaskefaciliteter blev der lagt stor vægt på at installere et effektivt udsugningsanlæg, for at værkstedet kunne leve op til de krav, der må stilles til et moderne og velfungerende konserveringslaboratorium. Der blev i første omgang indkøbt en tørreovn med vacuum, et mikroskop, et elektrolyseanlæg og et kompressoranlæg. Siden er der kommet en airbrassive til og et udvandingskar – begge dele iøvrigt lavet lokalt og efter sagkyndiges mening fuldt på højde med, hvad man ellers importerer i dyre domme.

fortsættes side 11

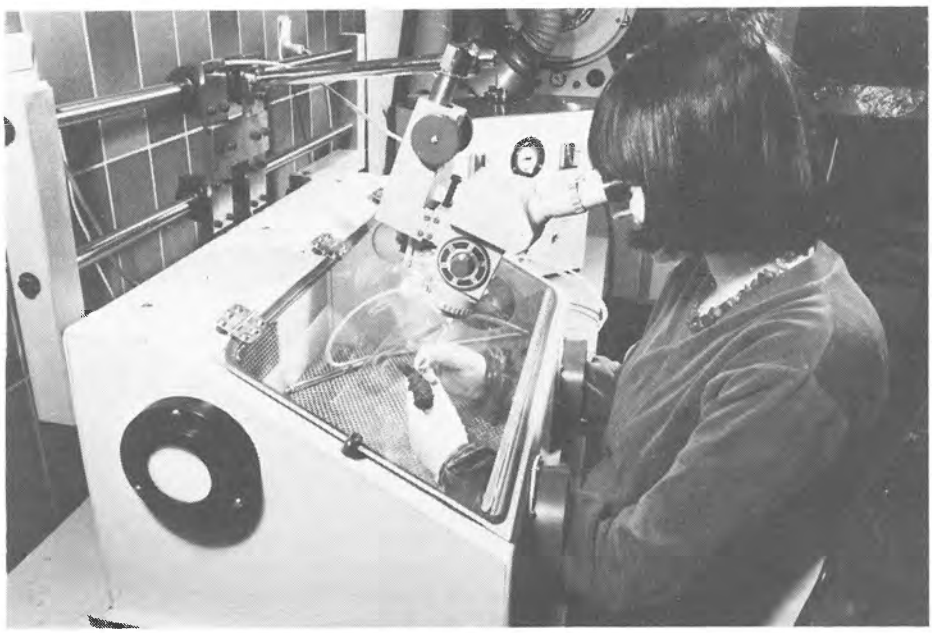

Airbrassive monteret med mikroskop.

97.8 Jugoslaviens historie.

Fra ældre stenalders billedhuggerkunst til jernalders fyrstegrave –

En udstilling om serbisk forhistorie

I løbet af sommeren præsenteres i Danmark en større jugoslavisk udstilling, hvis emne er Serbisk forhistorie. Den er arrangeret som et led i det kulturelle samarbejde mellem de to lande og er tilrettelagt af Nationalmuseet i Beograd.

Det er udstillingens oplæg, at den skal indeholde materiale fra de bedst kendte og videnskabeligt set vigtigste arkæologiske fundlokaliteter fra Serbien, samt regionerne Voivodina og Kosovo.

Fra ældre stenalder må nævnes fundene fra Lepenski Vir med de fantastiske, næsten utrolige stenskulpturer, som rundt regnet er omkring 8000 år gamle. (Se illustrationen).

Fra yngre stenalder er der bl.a. eksempler på den fint bemalede keramik fra Starc̆evo kulturen og statuetterne fra Vinc̆a kulturen.

Fra broncealderens midte kan f.eks. nævnes votiv-vognen fra Dupljaja, hvor en guddom af antropomorf karakter føres frem på en trehjulet vogn trukket af fugle (se illustrationen). Desuden må fra samme periode nævnes de såkaldte zoomorfiske vaser, som kan være udformet som et mere eller mindre naturalistisk dyr, et svin for eksempel. Fra den udviklede broncealder er også depotet med guldsmykker fra lokaliteten Velika Vrbica.

Danubius, stenskulptur fra ældre stenalder.

Jernalderen bliver ligeledes velrepræsenteret på udstillingen. Fremtrædende blandt fundene er den rigt udstyrede fyrstegrav fra Atenica.

Mange andre vigtige fund kunne drages frem, men de omtalte fund giver forhåbentlig et indtryk af udstillingens kvalitet og særpræg. Udstillingen omfatter ialt mere end 300 genstande og ledsages af et katalog på dansk, hvor bl.a. den jugoslaviske arkæolog Draga Garas̆anin gennem en beskrivelse af den forhistoriske kulturudvikling i området giver en introduktion til fundene. For udstillingens præsentation her i landet er der lagt følgende plan:

Skive Museum	1. juli	– 26 juli
Fyns Stiftsmuseum	1. aug.	– 30. aug.
Nationalmuseet	5. sept.	– 25. okt.

Dupljaja, votivvogn fra bronzealder.

John Simonsen, Skive Museum

06.2 Frankrig

A L'aube de la France
La Gaule de Constantin à Childéric

Af Ulf Näsman, Viborg

»Pragtfulde elfensbensarbejder, raffinerede glas, luxuøs sølvsmedekunst, guld, rav og granater ... Det billede af den senromerske civilisation, som møder den besøgende, står uden tvivl i kontrast til hans forestilling om det romerske Galliens sidste tid. Snarere end en dødskamp, et dunkelt åndeligt og kunstnerisk forfald, ser vi en gradvis overgang fra antiken til middelalderen. Dette er meningen med udstillingens titel: Fra Konstantin til Childeric, fra en romersk kejser til faderen til det merovingiske dynastis grundlægger. Det er i denne periode, at den egentlige grund lægges til vores Franske Historie: kristendommens sejr, Galliens frigørelse, en ny politisk magts fødsel.«

I begyndelsen af maj lukkes dørene til den udstilling i *Musée du Luxembourg* i Paris, som i den franske brochure præsenteres med ovenstående citat. Baggrunden for udstillingen er en flerårig forskning i senantiken, drevet ved *Römisch-Germanisches Zentralmuseum* i Mainz. At dømme efter kataloget er udstillingen også snarere resultatet af dette end af et jævnbyrdigt samarbejde mellem de tyske og franske arkæologer. Udstillingen blev vist i Mainz i november-december 1980 og i Paris i marts-april 1981. Derefter bliver de mange genstande atter sendt tilbage til 94 museer i 10 lande.

Det gængse billede af 4. og 5. årh.s Vesteuropa domineres helt af den romerske civilisations katastrofale sammenbrud under presset fra de fremstormende barbarfolk med hunnerne i spidsen. Af ruinerne rejste sig siden hen det middelalderlige Vesteuropa med Frankerriget som det mægtigste.

Med udstillingen har forskerne villet præsentere et afvigende billede for et større publikum: et billede, hvor den romerske kulturs glidende overgang i middelalderen fremhæves, mens de germanske erobrerers rolle nedtones. Efter 30-ernes stortyske arkæologiske germanisme må dette nye syn have glædet dagens franske arkæologi (og det er jo ikke svært at antyde dagspolitiske motiver til dette fransk-tyske samarbejde).

Umiddelbart fik man indtryk af, at udstillingens væsentlige motiv har været forskernes ønske om endelig at få alle vigtige fund at se ved siden af hinanden: samtidige manuskripter (oftest i tidlig middelalderlig kopi), 123 (!) gravfund, samt et bredt udvalg af kunsthåndværket i elfenben, glas og metal med hovedværkerne i spidsen, som f.x. de med rette berømte

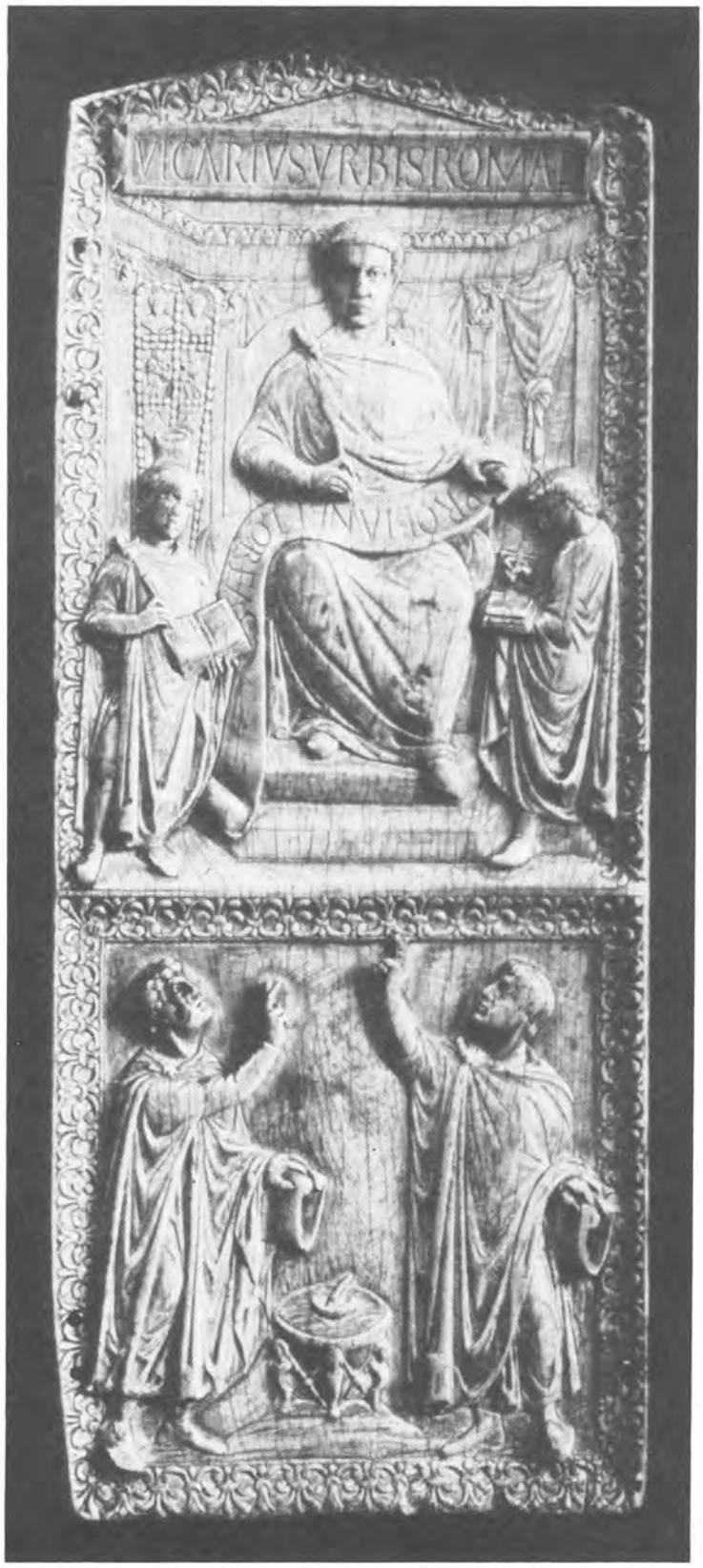

De fine elfenbensdiptyker viser, at den klassiske antike kunst stod højt endnu i senantiken. (Katalog nr 25)

karvsnitsornamenterede beslag fra Vermand, der er »hjemlånt« fra *Metropolitan Museum of Art,* New York.

En af udstillingens tilrettelæggere, Konrad Weidemann skriver: »Vi vil ikke blot lave en arkæologisk udstilling ... Vi vil heller ikke vise en kunstudstilling... Vort vigtigste mål er i virkeligheden at afsløre den historiske betydning af en periode, der ofte er miskendt, ved at udnytte genstandene lige så meget som manuskripter og visuel dokumentation. Udstillingen skal være et lærestykke i lige så høj grad som et skuespil.« – Men han skriver også, at udstillingen som resultat af 5 års intensiv forskning er en mellemstation, idet sammenstillingen kan lede til nye opdagelser og kritisk diskussion og derved blive indledningen til nye undersøgelser.

Hvordan er det så gået at forene en dominerende indadvendt forskningsmæssig hensigt med et udadvendt pædagogisk mål og en selvfølgelig glæde ved at vise alle de smukke genstande og dokumenter frem?

Lokalerne udgøres af 2 rum langs med hinanden på henholdsvis 600 og 200 m^2. Trods størrelsen virkede de straks overskuelige, ja faktisk små, utvivlsomt på grund af de meget diskrete grå, luftige, ofte gennemsigtige montrer i forskellig størrelse, der står tilsyneladende tilfældigt spredt i lokalet. I det store rum er der meget højt til loftet, men et spinkelt gitterværk, der bærer lamperne, bryder højden, samtidig med at man gennem det ser det rolige smukke hvide loft med bred gesims. Gulvet er dækket af et blødt diskret tæppe. Disse ydre omstændigheder var i høj grad medvirkende til, at man gik der i mange timer uden at blive træt i ben og hoved eller få åndenød, skønt der var stopfuldt af folk.

Omkring 1300 genstande samt 20 manuskripter af vigtige kildeskrifter er udstillet i 60 montrer. 26 store og velgjorte kort indeholder (snarere end *giver* – figurforklaringen er ganske kortfattet i modsætning til den udførlige katalogtekst) en mere sammenfattende information. En romersk hjelm er rekonstrueret, og i et par tilfælde er bæltebeslag monteret på nyt læder, men derudover er der intet forsøg gjort på at levendegøre genstandene ved at sætte dem i en funktionel sammenhæng. Det virkede snarest, som om disse anskueliggørende elementer var kommet med i udstillingen, fordi man tilfældigvis havde dem ved hånden. Heller ikke et eneste af de 123 samlede gravfund er kompletteret med et udgravningsfoto eller en opmåling (for slet ikke at tale om præparat af f.x. en af de nyudgravede Krefeld-Gellep grave). Hovedparten af udstillingens 20-25 fotografier og akvareller viser forsvundne eller for skrøbelige genstande. *Det er ved genstandene interessen skal fastholdes.* Det er også belysende, at udstillingens første og mest iøjnefaldende tekst (og katalogets ditto) oplyser publikum om, at en asterisk* ved udstillingsnummeret angiver, at genstanden er en kopi (de store sarkofager, enkelte af håndskrifterne og nogle af de øvrige genstande).

Udstillingen indledes med en buste af Konstantin den Store i et afsnit om den kejserlige administration af Gallien i senantiken – i øvrigt naturligt domineret af manuskripter. Den vigtigste information fik man fra de tre kort, som hænger på væggen; de er forsynet med en kort tekst og blev jævnsides med kataloget og brochuren grundigt studeret af publikum.

Det følgende afsnit af udstillingen er i Paris kaldt »Kultur og Hedenskab« (som ikke modstilles, idet begrebet »kultur« i Paris omfatter den antike mytologi). Her så man bl.a. de virkelig fine glas og sølvskåle. Genstandene er godt udstillet i de åbne montrer med diskret tekstilbund, og publikum tog virkelig vare på muligheden til at studere genstandene i detaille, opmærksomheden og koncentrationen var imponerende. Hensigten med afsnittets titel fik man ingen hjælp til at forstå, hverken i montrerne – der som overalt i udstillingen er uden tekst og med etiketter, der blot giver katalognumre og geografiske/museale oplysninger – eller i brochure eller katalog.

Brochuren, der koster ca. 5,50 kr, er på 4 sider i BT-format med adskillige genstandsfotografier og en meget komprimeret tekst. Teksten er opdelt i andre hovedafsnit end udstillingen og kan næppe anvendes som vejledning gennem udstillingen, men er en udmærket introduktion. Det egentlige katalog koster ca 110 kr. (det afskrækkede ikke folk) og er på 250 sider med 180 figurer, deraf mange i farve. Det er produceret i Mainz og er en oversættelse af det tyske. Heller ikke dispositionen her stemmer med udstillingens, idet de franske udstillere åbenbart har foretrukket at gruppere materialet på en anden måde end de tyske. Teksterne i kataloget er dog meget indholdsrige og var til god hjælp, så det er ejendommeligt, at man ikke har hængt sammendrag op til forklaring af udstillingens forskellige afsnit.

F.x. består tredie afsnit »Økonomi og forsvar« af montrer med galliske produkter af glas, keramik og bronce, samt af import- og eksportvarer. Forklaringen på montrernes indhold måtte man slutte sig til indirekte ved at studere udbredelseskortene, der hænger ukommenterede på væggen ved siden af. Forsvaret er anskueliggjort med en del soldaterudstyr samt et kort over befæstede byer (som imidlertid står i en helt anden sammenhæng i kataloget). Der fordres unægtelig en hel del egen aktivitet af den besøgende for at forstå dette afsnit, som ikke desto mindre er et af dem, man lettest begriber meningen med.

Under overskrifterne »Grænsebygder« og »Nordgallien« er størsteparten af gravfundene udstillet. En stor del af dem er udgravet inden for de sidste decennier, så afsnittet rummer vigtige upublicerede nyheder. De fleste fund afspejler den stadig talrigere germanske andel af befolkningen langs Rhinen og i Nordgallien. En af udstillingens pointer er netop at demonstrere omfanget af denne germanske indstrømning, samt det, at den foregik over så lang en tid, at den romerske kultur nåede at påvirke germanerne meget stærkt. De frankiske, allemanniske og burgundiske folkegrupper gjorde tjeneste i imperiet som soldater og som landbrugere i de områder, den gallo-romerske befolkning havde forladt på grund af plyndringstog af germanere uden for riget. Et særligt afsnit behandler de såkaldte militærbælters karvsnitsornamenterede broncebeslag, som indtager en central plads i diskussionen om de nordiske dyrestilarters opståen. Materialet som helhed er interessant for en nordbo ved de mange paralleller til nordiske fund, man kan drage, og ikke mindst ved, at det understreger, at der dog var langt til Norden, og at forbindelserne ikke kan have været hverken direkte eller tætte.

Kristendommens betydning for bevarelsen af den klassiske kultur ikke alene under 400-tallets krise, men også efter det Vestromerske Riges sammenbrud og langt ind i Frankrigs middelalder har et eget afsnit og er stærkere betonet i udstillingen end i kataloget (d.v.s. end i Mainz). Ved at overtage bispestolene kunne den romerske senatsadel bevare sin administrative magt på trods af, at den romerske administration brød sammen i 400-tallet, og germanerne i en periode helt overtog den verdslige styring af Gallien. Den romerske rets betydning for middelalderens retspraksis demonstreres med flere gamle mauskripter, det ældste fra 500-tallet.

Den afsluttende del af udstillingen domineres atter af et kort, der viser opløsningen af det romerske Gallien i frankiske, allemanniske, burgundiske og vestgotiske kongedømmer. I dette afsnit bliver der også vist nogle af de overdådige guld- og granat-rige hunniske/østgermanske gravfund. Man mener nu, at disse tidligere så dramatiserede invasioner over Rhinen politisk har haft marginal betydning,

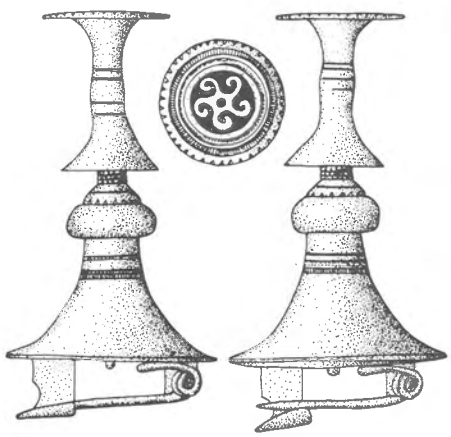

Forgyldte sølvfibler fra en rig germansk grav i det centrale Gallien (Katalog nr 303)

Opstilling af et gravfund fra Rhin-grænsen giver indtryk af, hvordan den udsøgte senromerske glaskunst prægede udstillingen visuelt. (Katalog nr 196)

hvorimod de kulturelt tilførte den vestromersk-germanske blandingskultur meget nyt, som det manifesteres i udstillingens endepunkt: den frankiske konge og romerske general Childerics berømte grav fra 482.

Bortset fra en akvarel af en meget fornem romersk villa og et foto fra Konstantins palads i Trier får man intet at vide om, hvordan folk boede. Den produktion, som dannede basis for det rige Gallien demonstreres kun gennem keramik, glas og broncer, selve håndværksprocesserne illustreres overhovedet ikke. Det samme gælder basis erhverv som landbrug, fiskeri og metaludvinding. De almindelige mennesker lyser med deres fravær, for også de talrige germanske gravfund afspejler rimeligvis de øverste klasser.

De bestræbelser på bred samfundsorientering, der ofte møder den besøgende på store nordiske udstillinger, mangler helt her. Den pædagogiske tilrettelæggelse er simpelthen dårlig målt med nordisk målestok. En stor del af udstillingens indhold fremgår for specialisten indirekte gennem materialets gruppering, men for lægmand kun efter nøje studium af katalog eller brochure. Det pædagogiske formål, der var fremhævet af en af de tyske tilrettelæggere, modsvares således langt fra af den faktiske udstilling. Selvom opstillingen i Mainz, der sikkert har fulgt ka-

taloget, har været lidt striktere, kan hovedindtrykket ikke have afveget meget. Går man til de franske medarbejderes udtalelser, bemærker man først og fremmest den stolte titel: *L'aube de la France,* men heller ikke den følges op i udstillingen; intet entydigt herligt budskab kastes ud til publikum; det er en lavmælt fremlægning af en mængde vidt forskellige genstande og tekster, som man selv må pusle sammen til *sit* billede.

Kort sagt, udstillingen er totalt mislykket set fra det almindelige publikums side? Nej, åbenbart slet ikke. Udstillingen var meget velbesøgt, og man kunne iagttage en langt større koncentration hos alle besøgende her end på store udstillinger i Norden. Næsten alle havde brochure eller katalog, som de flittigt læste i (der var ingen til låns), og var der flere sammen, snakkede de (også børn ned til 7-års-alderen) jævnligt sammen om genstandene og gik tilbage til andre montrer for at sammenligne. Ingen montre blev sprunget over fordi bæltebeslagene var magen til forrige montres, alt studeredes nøje, og næppe nogen gik før efter et par timers interesseret nærvær.

Er dette blot et udslag af, at storbyen Paris har et så meget større publikum at give af? eller er de potentielt interesserede mere kyndige i Frankrig? eller har de arkæologiske fund, godt udstillet, en egen tiltrækningskraft? Det skal her indskydes, at der ikke var udstillet meget guld og glimmer – ikke engang på plakaten, så en jævnføring med den stockholmske stirren på skytisk guld er uberettiget.

At udstillernes holdning til formidling ikke er speciel for dette arrangement fremgik af en hastig vandring gennem det også velbesøgte (årstiden taget i betragtning) *Musée des antiquités nationales* i Saint-Germain-en-Laye, hvor de relativt nye opstillinger af materiale fra palæolitikum til merovingertid helt domineredes af genstandsmontrer med meget sparsom tekstning og få pædagogiske supplementer.

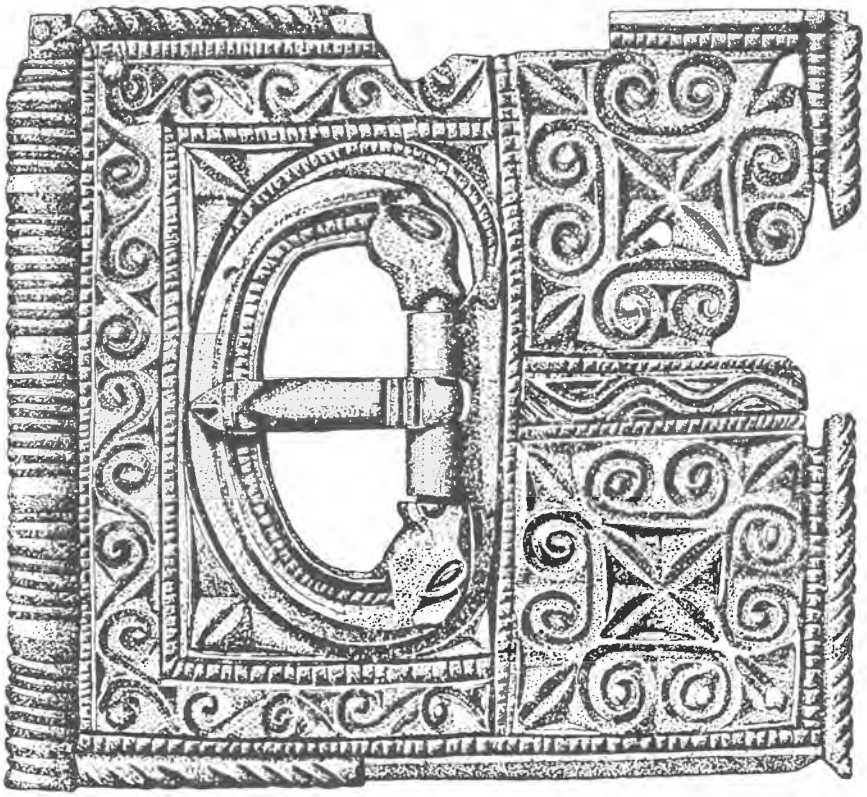

Soldaternes karvsnitsornamenterede bæltebeslag er en fascinerende »Kleinkunst«. (Katalog nr 347)

For min egen del fremstod udstillingen – ved fraværet af et overtydeligt pædagogisk apperat – som frisk og attraktiv, og mon ikke også en stor del af museernes lægmandspublikum trættes af altfor megen undervisning stivet af med pegepinde og røde snore. Er stimulansen større i en mere antydende udstillingskunst med dens større frihed for besøgeren til selv at forme indholdet?

P.S. Det var ved et tilfælde og i sidste øjeblik, jeg forleden hørte om denne enestående lejlighed til at se så mange fund samlet. At rygterne har svært ved at nå til Viborg midt i det mørke Jylland er måske forståeligt – hvor vel de større miljøer omkring museerne og institutterne i København og Århus er orienteret, ved jeg ikke, men at ringene i alt fald ikke har bredt sig til Stockholm-Uppsala er en for ærgerlig parallel til den ligeledes sammenbragte udstilling *Sachsen und Angelsachsen* på *Helms-Museum* Hamburg-Harburg forrige år. Var det ikke en nærliggende opgave for f.x. ICOM at bringe en oversigt over de store europæiske særudstillinger inden for kunst og kulturhistorie, svarende til Meddelelsers danske oversigt?

■

Silkeborg Konserveringsværksted

fortsat fra side 6

Værkstedet stod færdigt i november 1979, og konserveringsarbejdet er i dag i fuld gang. Prisen var 296.000 kroner for ombygning af det gamle hus, dertil kom inventar og apparatur, der beløber sig til 106.000 kroner, således at vi har fået et velfungerende værksted for ialt 402.000 kroner.

Det har som forventet vist sig at rumme mange fordele, at både arkæolog og konserveringstekniker kan følge genstanden nøje fra udgravningstidspunktet, under behandlingen i konseveringsværkstedet, hvor megen vigtig dokumentation skal ske, til det senere opsyn med tingene i udstilling og magasinrum. Modellen for laboratoriet har været den at kunne dække det daglige, normale behov, mens de centrale konserveringsværksteder, f.eks. Forhistorisk Museum, gerne skulle tage sig af den mere specielle ting, f.eks. røntgenoptagelser.

Set på længere sigt er den vigtigste funktion nok den, at konserveringsteknikeren med sin ekspertice dagligt skal holde øje med tingenes tilstand, sørge for de rette klimatiske betingelser, rådgive om f.eks. lyssætninger ved udstillinger – altsammen med det formål at forhindre, at genstandene skal på konserveringsværksted.

Konserveringsværkstedet skal i første række varetage Silkeborgs Museums eget konserveringsbehov, men har fået til opgave at bistå de øvrige museer i Århus Amt med konservering af glas og lertøj med specielle konserveringsmæssige problemer. Dette sker indenfor amtskonserveringens rammer, idet Århus Amt med et tilskud på 38.500 kroner har stillet det nødvendige apparatur til rådighed og ligeledes har optaget Silkeborg Museum på budgettet for 1981 med 45.000 kroner.

Det kan ikke nægtes, at vi i projekteringsfasen var udsat for kritik:»vi skulle tænke i centrale baner«, o.s.v. Nu efter at konserveringsværkstedet har fungeret i snart halvandet år, må vi indrømme, at vi ikke har den ringeste dårlig samvittighed – tværtimod! Udover at vi mener, at materiale hjemtaget fra udgravninger nu bliver behandlet bedre og dokumenteret bedre, mener vi som sagt også, at vi på langt sigt ikke bare sparer arbejde for os selv, men også frigør højt uddannede konservatorer på centrale værksteder for rutinemæssige opgaver ved, at vi til daglig har en, der konstant holder øje med tingenes tilstand – bedre forebygge end helbrede!

■

Gyldne Altre nyopstillet

H. 8 Kirkelig kunst

Af Erik Fischer, Statens Museum for kunst

Gyldent krusifix fra Ørting og gyldent alter fra Ølst. Foto NM.

Netop når man har stor respekt for kollegers tænke- og arbejdsevne er det fristende at gå hårdt på og spørge sig selv og dem hvad i al verden det er for overvejelser, der ligger til grund for den påbegyndte nyindretning af Nationalmuseets 2. afdeling.

Et museum nyindretter man almindeligvis med tre koordinater som ledetråd for tanke og øje: at lade tingene komme bedre til deres ret, at skabe smukkere helheder, og at forklare sig bedre end før.

Ser man på de første af de nyindrettede rum er det påfaldende at visse små ting som Dagmarkorset, Roskildekorset og Orøkorset, som hænger frit og velbelyst i en smal, trefløjet montre, aldrig har kunnet ses bedre, og at den lille korridor med tema »fra trækirke til stenkirke«, hvor Hørningplanken og Framlevvinduet er topnumrene, er et stykke mønstergyldig museumspædagogik. Skiltningen er gennemarbejdet og ser dyr ud – den virker faktisk så uforanderlig, at man som museumsmand nok vil tænke sig om mere end een gang før man ændrer en oplysning og en datering eller laver lidt om på indholdet af en montre. Det kræver stor vilje til erkendelse at finde vejen mellem de oplysninger på skiltet man den halve tid står med ryggen til, og de tilsvarende genstande i Dagmarkors-montren, som tilmed ikke altid er kodet på samme måde som skiltets oplysninger.

Men er det ikke fremvisningen af De Gyldne Altre, der her og nu afgør om nyindretningen af 2. afdeling er vellykket eller ej? Før forandringen var der et uhyre suggestivt rum med Lisbjerg Altret i. Rummet var formet som et romansk landsbykirkekor, i apsis var antydet et lille, cirkulært østvindue, et andet lille vindue rummede et ulmende glasmaleri som blev belyst bagfra. Guld glitrede og alteret foldede sig ud i overensstemmelse med sin funktion som en tredimensional ting i rummet. Elling holdt forelæsninger om de Gyldne Altre og i det der rum fik man som åndssvag københavnerstudent øje for noget essentielt romansk og dansk. Det var svært at se detaljer for der var ingen adgang tæt på, men noget lod sig indhente foran de andre Gyldne Altre i deres flade glasmontrer.

Nu sidder Lisbjerg Altret, og de fleste af de andre, fladpresset og rumløse som herbarieblomster på indersiden af nogle underligt magre, skarptskårne skærmbrætter af sort sten. De er rykket frit frem på gulvet så det ser ud som når der er hovedrengøring i kontorlandskabet. Nu skulle man tro at altrene lod sig se nært på og godt, men rigtig godt går det skam kun med pladerne fra Tamdrup Altret, der som akkurat de eneste er anbragt på væggen i en flad, velbelyst montre med lys blå bund. Foran de andre altre i deres tresidede skærme er der anbragt et let, lavt rækværk, som en meters vej eller så fra »exponatet« holder publikum stangen; man fristes over evne til at læne sig ind over eller stikke hovedet ind under for at se, se, se – men det går bare ikke på grund af larmsystemet.

I Politikens danske kunsthistorie kaldte Erik Lassen i 1972 Lisbjerg Altrets gamle opstilling fatal og skrev: »Nu står Lisbjergaltret imidlertid i et rekonstrueret romansk kor på Nationalmuseet, teatralsk belyst og ret utilgængligt for et interesseret publikum. ... Få kunstværker indbyder mere til et detaljestudium.« Som allerede indrømmet var det svært at se på nært hold dengang, men det forekommer mig et åbent spørgsmål om det »teatralske« egentlig ikke formidlede en anden aspekt af den virkelighed, de Gyldne Al-

Lisbjergalteret som det tidligere var udstillet. Foto NM.

tre er indeholdt i, og som i nyopstillingen har måttet vige for en art æstetiserende mobning. De resterende altre lod sig i hvert fald dengang betragte i alle detaljer.

I dag er der bestemt intet rekonstrueret eller illuderende ved opstillingen af Lisbjerg Altret. Den tredimensionale ting er mast flad så publikum selv må finde ud af at der i virkeligheden har været tale om et bord med noget foran og noget ovenpå. Detailstudiet er der heller ikke åbnet nogen særlig god adgang til, som Tamdrup-pladerne viser havde det kun kunnet gøres ved at sætte den fladtrykte ting op på en væg bag glas.

Det er åbenbart, at 2. afdeling har villet bryde med de illusionsgivende suggestive museumsopstillinger, som Peter Seebergs loftsrum i Viborg nok var det sidste eksempel på – »panoptikonopstillinger«, som man kasserende kalder dem. 2. afdelings desillusionistiske purisme er dog immervæk ikke større end at man har fundet det instruktivt at hænge krucifixet fra Tirstrup op over frontalet fra Sindbjerg, som om de hørte sammen!

Hvad altrene angår har jeg altså vanskeligt ved at se at man forklarer sig bedre end før, har skabt smukkere helheder eller lader tingene komme bedre til deres ret. Der er blevet koldere omkring dem. Her virker den moderne museumsæstetik som jernhandsken over fløjlshånden – skal tingene virkelig gøres smukke før de bliver gode og sande?

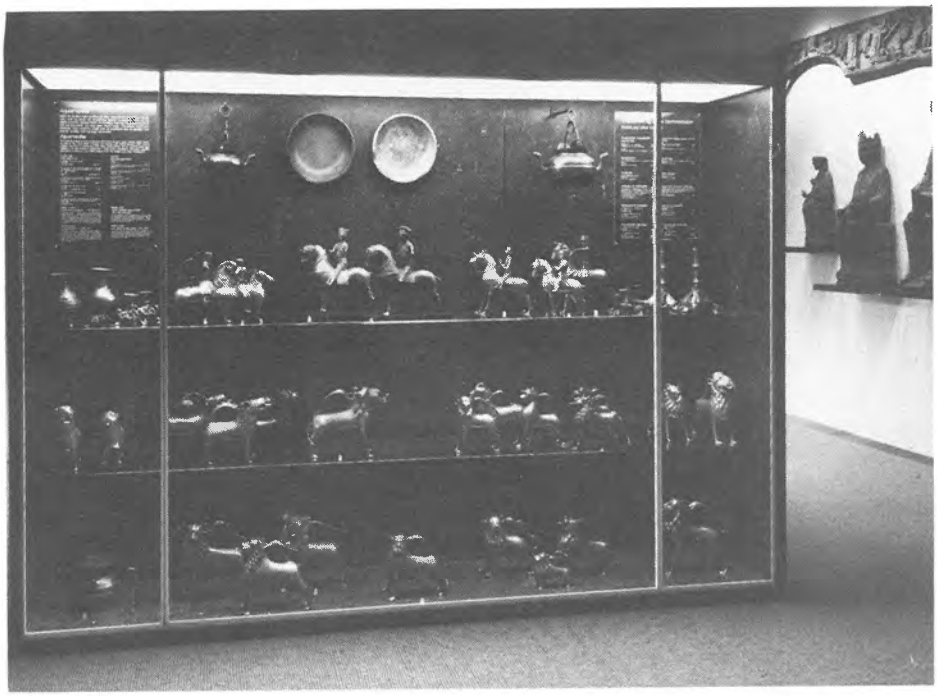

Montre med bl.a. akvamaniler (vandkander). Foto NM.

Nordboerne nyopstillet

46. 79 Nordbo arkæologi

Af Tove Hatting, Zoologisk Museum

I »Nyt fra Nationalmuseet« nr. 9 bekendtgøres det, at man åbner nye rum i middelalderudstillingen bl.a. omhandlende nordboerne på Grønland. Det er, som det nævnes, eneste sted i verden, hvor man kan studere nordbofundene, og derfor har man »søgt at give disse fund så god en ramme som muligt«. Herjolfnesdragterne har altid fascineret mig, og rent fagligt har jeg også beskæftiget mig med nordboerne, så jeg gik med megen forventning til den nye udstilling. Jeg har intet kendskab til planerne for middelsalderudstillingen som helhed og derfor heller ingen viden om de pladsmæssige muligheder, men det kom bag på mig, at man kun har kunnet afse ca. 36 m^2 til dette emne. Helt grotesk virker det, at den iøvrigt udmærkede lysbilledserie med billeder fra området og specielt fra udgravningerne er placeret i en niche, hvor højst fire personer med udbytte kan få plads.

De to vægge med montrer giver en meget kortfattet oversigt over historien bag fundene, både med hensyn til de historiske kilder og de seneste udgravningsresultater samt med et skønsomt udvalg af genstande. Dette er i og for sig et nydeligt stykke formidlingsarbejde, men vender man sig til det, man måtte forvente var hovedattraktionen, dragterne, møder men en serie kopier, der virker ligeså tamme som de hvide ansigtsløse mannequiner, de er hængt op på. De korte tekster på bunden af montren giver ikke megen oplysning om de enestående dragter, og der findes dog meget billedmateriale bl.a. i vore kalkmalerier til belysning af den modebevidsthed, man lagde for dagen i denne afkrog af verden. Det oplyses, at dragtopstillingen er foreløbig, men det burde nok have fremgået klart i udstillingen.

Strudhætte fra Herjolfnes. Foto NM.

Det undrer mig iøvrigt, at man har kunnet undlade at komme ind på anthropologien. Man har fornylig foretaget en nybearbejdning af skeletterne fra Herjolfnes. De mennesker, man før opfattede som degenererede og sygelige, er ifølge denne undersøgelse blot meget dårligt bevarede. Disse resultater burde vel naturligt få sin plads i en nyopstilling af norbomaterialet.

Retfærdigvis skal det siges, at den lille udstilling er meget smukt sat op både for tekst og figurers vedkomende. Med undtagelse af det udskårne bispestavnshåndtag af hvalrostand er genstandene yderst beskedne men alligevel meget seværdige, og især den lille samling af simple trækors fra kirkegården på Herjolfnes taler stærkt til ens fantasi. ■

02.19 Biblioteksforgivning

Lad museer og kunstbiblioteker blomstre

I en artikel i Museumsmagasinet nr. 13, 1980, stiller Marianne Saabye, Sorø Kunstmuseum, spørgsmålstegn ved det rimelige i, at kulturlivet i så høj grad er blevet lagt ind under bibliotekerne – en udvikling hun frygter vil blive yderligere forstærket i den kommende nye biblioteks-lov.

Siden kulturcentertanken strandede i midten af tresserne, begyndte bibliotekerne at afholde kulturelle arrangementer: udstillinger, teaterforestillinger og filmforevisninger. Dette skete i takt med en generel udvikling på biblioteksområdet, hvor stadig flere biblioteksbenyttere kom til, mange netop fordi de kulturelle tilbud appellerede til dem i højere grad end de traditionelle bibliotekstilbud. Vi mener, det er rimeligt, at bibliotekerne påtog sig denne opgave, da både lokale- og personaleressourcer fandtes i mange biblioteker, mens der andre steder blev bygget nye biblioteker, hvor der blev taget hensyn til de nye lokalemæssige krav til aktiviteter. Bibliotekerne findes over hele landet, og skønt det i starten var bibliotekerne i de større byer og i Storkøbenhavnsområdet, der satsede på de kulturelle arrangementer, har det været tilstræbt at decentralisere tilbuddene efterhånden.

Marianne Saabye focuserer især på bibliotekernes udlånssamling af billedkunst. Det centrale i hendes anklager går på formidlingsspørgsmålet og på spørgsmålet om bibliotekarernes professionelle baggrund for at arbejde med kunstsamlinger – eller i hendes fortolkning mangel på samme.

Marianne Saabye har totalt misforstået Bibliotekskommissionens afsnit om kunstbiblioteksvirksomhed. Hun skriver: »Formidlingsspørgsmålet mener man endnu ikke at have tilstrækkelige erfaringer til at kunne tage op, men det kan vel komme?«.

M. S. tror således, at formidlingen af billedkunst ikke er startet, fordi bibliotekarerne ikke har erfaringer på dette felt, og hun forestiller sig måske, at der i kunstafdelingerne blot står nogle statiske samlinger, der ikke formidles videre til folk. Kommissionens anke går derimod på, at den samlede erfaringsmængde fra de kunstafdelinger, der allerede er i gang – og har været det siden 1969 – ikke er stor nok til, at man kan anbefale kunstudlånsvirksomhed som *obligatorisk* for alle biblioteker. Kunstfaggruppen har til Kommissionen protesteret mod påstanden om det manglende erfaringsgrundlag for kunstudlånsvirksomhed.

Også til Marianne Saabye's opfattelse af kunstbibliotekernes samlinger af billedkunst har vil nogle kommentarer. M. S. mener, at kunsttilbuddet er ensidigt, og hun er bange for, at de unikke kunstværker, som hun tror udelukkende består af tegninger og akvareller, vil tage skade og blive slidt op ved at blive udlånt.

Kunstafdelingernes billedsamlinger er *ikke* museumssamlinger. De er aktuelle samlinger, især af dansk grafik og plakater, udvalgt af bibliotekarerne ud fra de samme kriterier, der gælder øvrigt materiale, der indkøbes til bibliotekerne. M. S.'s kritik går desuden på, at alsidigheden kun kan tilgodeses ved at alle materialer inden for billedkunsten er repræsenteret. Efter vores mening kan en grafiksamling med enkelte tegninger og akvareller, hvor mange forskellige kunstretninger er repræsenteret, sagtens opfylde et alsidighedskrav.

Endelig lancerer Marianne Saabye en ny museumstype »Biblioteksmuseet«, som vi ikke kan acceptere. Som nævnt er kunstbibliotekernes samlinger ikke museumssamlinger, og desuden ligger kunstbibliotekernes force netop i, at billedsamlingerne formidles, idet de sættes ind i en sammenhæng blandt de øvrige aktiviteter i biblioteket: tidsskrifter, bøger, dias, udstillinger og arrangementer.

Bibliotekarerne er uddannet til at varetage dette udbud af aktiviteter. Udvælgelse af materiale og formidlingen heraf er hovedindholdet i bibliotekaruddannelsen, og valg af billedmateriale adskiller sig ikke væsentligt fra valg af øvrigt materiale.

Udgangspunktet for Marianne Saabye's artikel er en opfattelse af bibliotekerne og museernes indbyrdes forhold som et konkurrencespørgsmål.

Vi ønsker at stimulere og supplere museernes aktiviteter og synes, der er meget forkert i disse nedskæringstider at begynde at grave grøfter mellem to områder, der tværtimod burde støtte hinanden.

Det ser desværre ikke så rosenrødt ud for kunstbibliotekerne, som M. S. udmaler det. De senere år har udviklingen været stagnerende. Vi håber, denne udvikling kan ændres til det bedre igen, og at vi sammen kan arbejde for at sikre kunsten bedre vilkår i samfundet.

Lad både museer og kunstbiblioteker blomstre!

Helle Behrndt
Katrine Høffding
Else Petersen
Bibliotekarforbundets faggruppe for kunstbibliotekarer

37.86 Kulturcenter
02.19 Biblioteksforgivning

Svar til Helle Behrndt, Katrine Høffding og Else Petersen

Tak for jeres svar på mit indlæg om kunstbibliotekerne og museerne. Desværre synes jeg, der er opstået nogle misforståelser undervejs, og tillad mig defor lige først at rydde dem af vejen.

Jeg har nu ikke givet udtryk for at kunstbibliotekernes situation skulle være rosenrød – de trange tider mærkes naturligvis også her, men betænkningen sigter dog mod en accelererende udvikling. Flere steder i mit indlæg er der givet udtryk for de gode resultater, der er nået på kunstbibliotekerne, og jeg vil egentlig nødig opfatte situationen som en konkurrence. Jeg ønsker ikke denne side af biblioteksvirksomheden nedlagt, men det er væsentligt at gøre sig klart, hvilke opgaver der bør tages op af hvem.

Der er heller ikke givet udtryk for, at bibliotekssamlingerne udelukkende består af unikke kunstværker, og endeligt mener jeg ikke at have misforstået betænkningens tekst om formidling – jeg refererede direkte: at man endnu ikke mener at have tilstrækkelig erfaring på området til at forpligte alle biblioteker til at indgå i formidlende arbejde, og i den sammenhæng nævntes de 40 institutioner, der var ved at skabe samlinger og de 10-15, der havde påbegyndt grafikudlån.

I betænkningen står, at man gerne ser, at de biblioteker, der har mulighed for det, går i gang med en formidling, der kan give benytterne det dybere kendskab til billedkunst. Nu kan formidling naturligvis være et vidt begreb: Det kan strengt taget blot være det at hænge et billede op på et søm og lukke døren op for publikum, eller det kan være det at udlåne en bog og et stykke grafik. Men det kan også være et mere *aktivt* pædagogisk arbejde med det mål at give folk mulighed for at få en større baggrundsviden om de ting, de præsenteres for og dermed større indlevelsesmuligheder. På museerne forstår man ved formidling: omvisninger, foredrag, udarbejdelse af skolemateriale, tekstede udstillinger, bearbejdede kataloger og meget andet. Det arbejdes og eksperimenteres der meget med. Hvis det er bibliotekernes ønske at indgå i en virksomhed, der minder om dette samtidigt med, at man opbygger samlinger og i øvrigt vil lægge megen vægt på at holde skiftende udstillinger

(jvf. betænkningen), så er man meget tæt på kunstmuseernes funktion – også selvom samlingerne ikke bruges eller behandles udfra museale principper. I de større byer vil tingene sikkert falde på plads, og kunstforeninger, gallerier, biblioteker og museer vil kunne blomstre side om side. Nu bliver kunstbibliotekerne ikke gjort obligatoriske over hele landet i denne omgang, selvom der fra kunstbibliotikarerne har været stærke ønsker om det, men betænkningen anbefaler en udvidelse af kunstbiblioteksvirksomheden især i de egne af landet, hvor der hverken er museer eller gallerier. Bibliotekerne er lovbundne, det er museerne ikke. Som tidligere nævnt er spredningen af kustmuseer meget uensartet, når man ser landet som helhed; i flere amter findes kun et enkelt eller få, og d.v.s. at man mange steder skal begive sig temmeligt langt for at nå til et kunstmuseum. Det er ikke disse områder kunstinteressen blomstrer stærkest, og det er heller ikke her, der ydes de store beløb til kunsten. Det er naturligvis meget vigtigt, at man skaffer alle gode muligheder for at få adgang til kunst. Men hvordan? Det er politikerne, der skal dele pengene ud, og det vil for så vidt der overhovedet afses midler til sådanne formål, være relativt nemt at lægge dem i de allerede eksisterende biblioteker. Jeg er ikke i tvivl om, at grafikudlånet er en værdifuld ting, men man kan ikke dække resten af spektret ved dias og reproduktioner, og man løser ikke problemet om et alsidigt kunsttilbud til befolkningen ved at udbygge kunstbibliotekerne på forskellige leder.

Museerne har anderledes mulighed for at give et bredt billede af kunstens mangfoldighed og for at underbygge dem. Der er som sagt mange hvide pletter på landkortet, men det var vel en tanke værd, om man ikke ligeså godt kunne arbejde på at udvide museerne, nogle steder kunne det måske gøres i form af filialer af de allerede eksisterende kunstmuseer. Det behøver ikke hindre bibliotekerne i at udlåne grafik. Men ville det ikke udfra et helhedssynspunkt være en lykkeligere udvikling end at man forsøger at kompencere for manglerne ved at udvide bibliotekernes virkefelter op ad museernes arbejde.

Marianne Saabye

Samtale med Rigsantikvaren

fortsat fra side 4

afdelingerne til at samarbejde indbyrdes, og denne linie vil jeg gerne forstærke.

MM: Den nye struktur indebærer et vist demokrati, men opretholder den udnævnte afdelingsleder. Ligger der ikke en modsigelse i en sådan opbygning?

OO: Det synes jeg ikke. Selv om beslutningerne træffes i de demokratiske organer, skal der ledere til at sørge for, at beslutningerne kommer til udførelse. Afdelingslederne har tillige i kraft af det overblik, som deres stillinger giver dem, særlige muligheder for at overskue og styre udviklingen inden for deres områder. Det er nemlig meget svært for et kollektivt organ. Selv føler jeg mig bestemt ikke overflødig. selvom jeg i princippet blot fører forsædet i en 6-mands direktion.

MM: Har du tænkt på at styrke rigsantikvarembedet med et sekretariat?

OO: Dette vil jeg kunne besvare bedre, når jeg har flere erfaringer. Men umiddelbart forekommer det mig at være en rimelig tanke. Rigsantikvaren har så mange gøremål, at det kan knibe med at få tid til den nødvendige fordybelse. Som det er nu, må jeg tit agere mere på fornemmelser end på realviden. og det er selvsagt ikke tilfredsstillende. Når jeg ønsker udførlige oplysninger, om en sag, må jeg belaste medarbejdere, som har rigeligt at bestille i forvejen. Så det ville sikkert være godt med et sekretariat.

MM.: Hvordan forholder du dig til møntsamlingen, hvis emne går på tværs af de kronologiske afdelingers. Kunne man tænke sig at opdele den på diverse afdelinger?

OO: Det ville efter min mening være forkasteligt. Numismatikken er en videnskab af større ælde end arkæologien og med sine egne højt udviklede metoder. Vi bør være stolte over vor møntsamlings høje stade og glæde os over, at den med sine fire akademiske medarbejdere er så godt udbygget og har rimelige arbejdsvilkår. Man kunne ønske det samme for mange andre afdelinger, der er alt for sparsomt bemandet. Men der findes ikke noget mere ufrugtbart end ærgrelsen over, at andre har det bedre end dén selv.

MM: Hvis Glyptoteket med sine antikke samlinger bliver statsligt, hvordan vil man så reagere med hensyn til NM's antiksamling.

OO: For mig er det et centralt punkt, at NM skal være et verdensmuseum, der i både tid og rum dækker hele den menneskelige kultur. De vigtigste impulser er de, der går på kryds og tværs gennem huset med alle de muligheder, dette indebærer. Noget af det mest spændende, jeg har oplevet på Nationalmuseet, var Ole Klindt-Jensens opbygning af en komparativ samling på museet. Den kunne desværre ikke opretholdes på grund af pladsmangel. Men tingene har vi stadigvæk, og i verdensmuseet kan vor rige antiksamling ikke undværes.

MUSEUMSMAGASINET, juni 1981 og Meddelelser fra Danmarks museer.

Udgivet af Museumstjenesten for Statens Museumsnævn, Nybrogade 2, 1203 København K. Udkommer fire gange årligt (marts, juni, september, december).

Redaktion: Jan Garff, Statens Museum for Kunst, Tove Hatting (ansvarshavende), Zoologisk Museum, Peter Seeberg, Viborg Stiftsmuseum, Vibeke Woldbye, Kunstindustrimuseet, Mogens Ørsnes, Nationalmuseet.

Redaktionens adresse: Viborg Stiftsmuseum, Hjultorvet 4, 8800 Viborg.

Redaktionen slutter 1. februar, 1. maj, 1. august, 1. november.

Abonnement årligt: 25 kroner. Ekspedition: Museumstjenesten, Sjørupvej 1, Lysgård, 8800 Viborg. Tlf. 06 - 66 76 66.

ISSN 0105-8061

Sats og tryk: Special-Trykkeriet Viborg a-s

76.46 Broderi tradition

Danmarks folkelige Broderier – Hvad er det?

Af Hanne Frøsig Dalgaard, Nationalmuseets 3. afd.

Igennem en del år var navnet på foreningen »Danmarks folkelige Broderier« på manges læber over hele landet, men som tiden er gået, er foreningens arbejde ændret, og for mange, der nylig er indtrådt i lokalhistorisk arbejde, kan det være på sin plads at få en redegørelse for, hvad denne forening står for.

Oprettelsen fandt sted i 1954 med de formål:

1. At registrere gamle danske folkelige broderier og andre tekstiler og brugsgenstande i tilknytning hertil, som findes i privat eje.
2. At udbrede kendskab til og interesse for disse ting.
3. At søge dem bevaret og nyttiggjort som en teknisk og kunstnerisk inspirationskilde for nutiden.

Netop i de meget overdådige bondesyninger, som især i visse egne har haft stort særpræg, ligger en meget stor kunstnerisk værdi, som det må være en museumssag at bevare. Men alene ville vi ikke kunne gennemføre det. Gennem foreningen kom registreringen til at foregå ved en omfattende frivillig indsats fra kvindeorganisationer med Ellen Villemoes Andersen fra De samvirkende danske Husholdningsforeninger som den dynamiske formand igennem de banebrydende år indtil 1971.

Med lidt vejledning om, hvilken slags tekstiler det gjaldt om at få kendskab til, samt takket være stor entusiasme, lykkedes det for de mange kvinder ved at gå fra hus til hus at skaffe kendskab til vel henimod 50 000 enkeltgenstande, dragtdele, sengeudstyr, køretæpper, redskaber til tekstiltilvirkning og meget andet, fra tiden før 1870.

Tingene er hver for sig blevet mærket med en mærkeseddel, som i de fleste tilfælde vil vedblive at følge genstandene. På mærkesedlen anføres et kvitteringsnummer foruden oplysninger om ejerforhold og tingens brug. De samme oplysninger er ført på et registerkort, som er indgået i Nationalmuseets 3. afdelings arkiv. Tingene blev vist frem på udstillinger, egn for egn. Mens de således var samlet i nogle dage, fik Nationalmuseet lejlighed til at lade en del fotografere, og dette billedmateriale sammen med registreringskortene har på meget væsentlig måde skabt en forøgelse af vor viden om den tekstile del af vor folkekultur. Med den sidste udstilling på Vrå højskole i september 1976 havde der ialt fundet 101 arrangementer af den art sted over hele Danmark, deraf de seks i Sydslesvig.

Stolehynde fra Falster, Vadmel og uldbroderi, foto NM.

Sideløbende med udstillingerne er der blevet udgivet forskellige former for publikationer om de ting, der kom til veje.

Mønsterark, hidtil udkommet 125 stykker, indeholder fotografi og beskrivelse af et stykke tekstil, de fleste er broderier, men også vævning, strikning og andre teknikker forekommer. I disse mønsterark kan håndarbejdsinteresserede finde inspiration til nye arbejder efter egen komposition. Set i sammenhæng belyser arkene mange variationer i vor tekstilhistorie. Mønsterarkene udsendes løbende til foreningens medlemmer, men sælges også i sæt eller som løsblade.

Lysbilledserier er blevet udarbejdet efterhånden som udstillingerne er blevet afsluttet i landets forskellige egne. Endnu mangler serier for Nord- og Vestjylland samt Vestsjælland, men i 1983 forventes de at være færdige for alle områder. Hver serie indeholder 40-50 billeder og ledsages af et teksthæfte med en sammenfattende indledning og beskrivelser til billederne enkeltvis. Den sidst udkomne serie fra 1980 omhandler Nordsjælland og Stevns. I teksthæfterne er der for flere af seriernes vedkommende gengivelser af billederne i sort/hvid, så hæfterne kan læses selvstændigt. Lysbilledserierne sælges, men kan også lånes.

Bøger er blevet udgivet af foreningen, hvoraf her skal nævnes: jubilæumsskriftet »Danmarks folkelige Broderier gennem 25 år«, 1979, og Mariann Ploug, Strikkede nattrøjer på danske museer, 1979.

Foreningen består af institutioner, der betegnes A-medlemmer og personlige eller B-medlemmer. Oplysninger om medlemskab, køb af publikationer eller andre spørgsmål kan man henvende sig til:
Danmarks folkelige Broderier, sekretariatet,
Nymarks Vænge 6, 4000 Roskilde.

Forsiden: Vingekappe fra Østjylland med tylsbroderi og tønderkniplinger, foto NM.

Meddelelser fra Danmarks museer

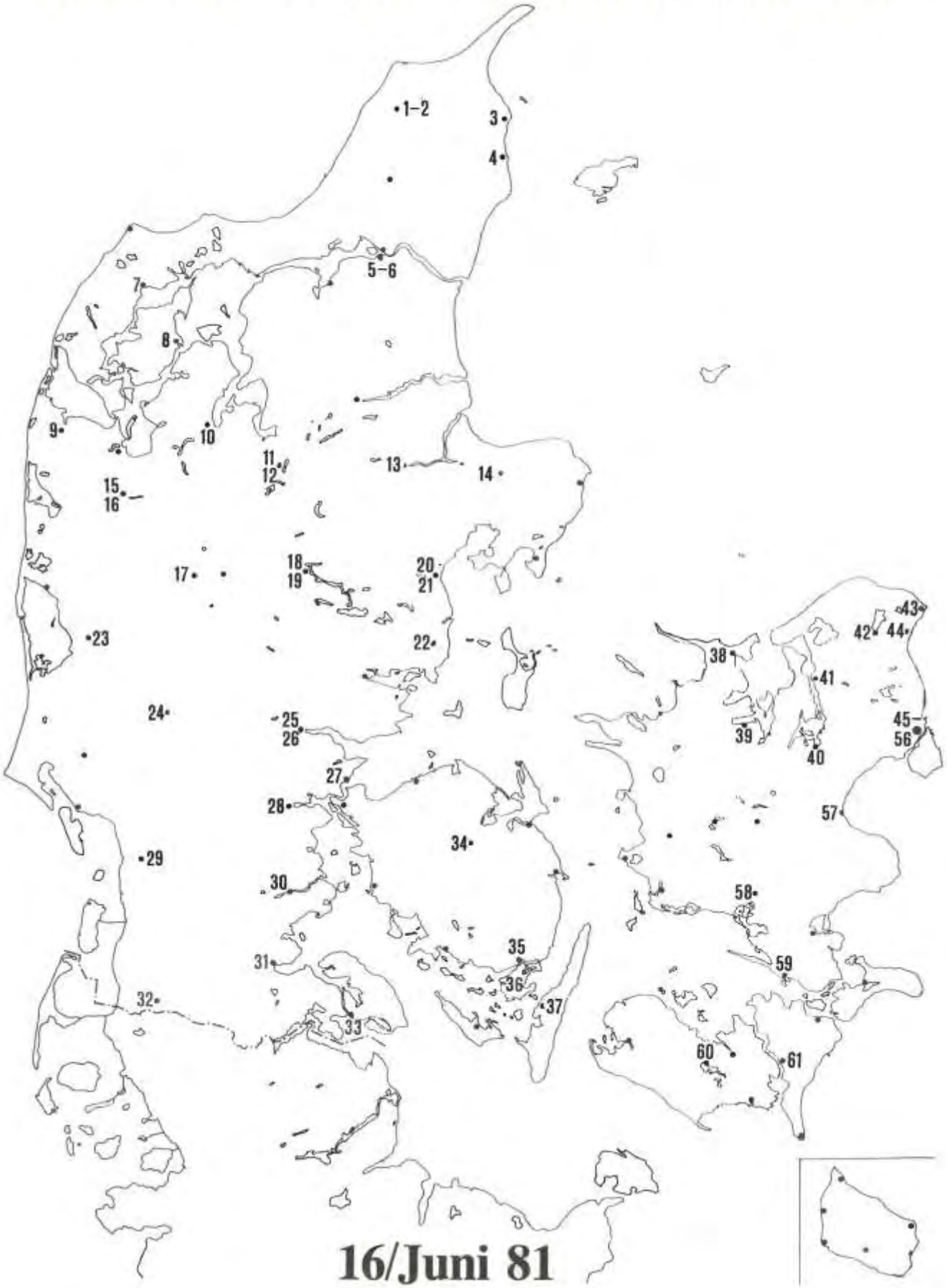

16/Juni 81

Permanente udstillinger

1. Vendsyssel historiske Museum, Rubjerg
På sandflugtmuseet i Rubjerg Knude Fyr åbnes 1. juli en udstilling om fyrets historie 1899-1968. Udstillingen indrettes i fyrtårnets vagtstue og sirenerum.

7. Museet for Thy og Vester Hanherred, Thisted
har i 1980 indrettet den gamle Lindahlsminde skole ved Vestervig kirke i Sydthy kommune til skolemuseum. Skolemuseet består dels af en skolestue, der er indrettet med inventar fra de gamle skoler i Sydthy kommune, og et udstillingslokale. I lokalet findes genstande fra de gamle skoler og tavler med skolefotografier. Desuden er lavet et kort rids af skolevæsenets udvikling fra 1814 til idag.
Skolestuen er indrettet således, at den kan benyttes til undervisning. Der er på stedet tavler, grifler og pen og penneskafter, der kan benyttes i undernisningen. Ligeledes er der lavet et optryk af sider af gamle skolebøger, der ligeledes kan bruges i undervisningen.
Museet holdes åbent 20.6. - 9.8. Uden for sommerperioden kan der rekvireres særåbninger.

Nyopstilling i museet på Hanstholm fyr, som indarbejder et betydeligt antal genstande fra den tidligere egnssamling i Klitmøller. Museet er åbent for publikum fra 1. april

15. Holstebro Museum,
Marius Larsens Pibesamling er blevet nyopstillet på 1. sal og indgår, sammen med Johannes Jensens cigarsamling og produkter fra Færchs tobaksfabrik i udstilling om Holstebro som tobaksby.

16. Holstebro Kunstmuseum
Efter færdiggørelsen af de nye museumsbygninger er det for første gang muligt at udstille alle museets samlinger samtidigt: dansk nutidskunst, udenlandsk grafik, kunst fra Bali og Tibet, afrikansk kunst, keramik fra Peru.
De 15 billeder af Harald Leth, der er erhvervet af Holstebro kommune og Statens Kunstfond, er indtil videre ophængt samlet i museet.
Indtil videre er en plancheudstilling om de nye museumsbygninger ophængt i museet.

17. Herning Museum
Folkemindesamleren Evald Tang Kristensens samling er nyopstillet i en udstilling, der fortæller om hans liv og virke.

29. Den antikvariske Samling i Ribe
Fra midten af juni overtager Den antikvariske Samling i Ribe den museumsmæssige drift af rederiet J. Lauritzens Museums-Evert "Johanne Dan" som ligger ved Skibbroen i Ribe. Samtidig åbens en udstilling, der belyser Ribe som søfartsby fra vikingetid til nyere tid, i skibets lastrum.

35. Svendborg og Omegns Museum
Den 1. juni åbner 1. etape af den permannente udstilling om Sydfyn i middelalderen Hovedvægten er lagt på det byhistoriske projekt, som startede i 1972. Der vises resultater fra det tværvidenskabelige samarbejde med en række naturvidenskaber.
Et særligt afsnit er koncentreret om udgravningen af franciskanerklosterets kirkegård, hvor et udvalg af de færdigkonserverede kister med skeletter er opstillet i samarbejde med Izabella Tkocz, fra Anatomisk Instit på Odense Universitet.

38. Odsherreds Museum i Fårevejle
Museet åbner 1. juni ny permanent udstilling om Lammefjorden på museets afdeling i Fårevejle Kirkeby. Udstillingen falder i 2 afsnit: 1) Lammefjorden før inddæmningen bl.a. illustreret ved 4 m stor grindehval, der strandede i fjorden 24.4.1863, udlånt fra Zoologisk Museum. 2) Inddæmningsarbejdet og jordforbedringsbestræbelse med tilsvarende afgrødeændringer.
Desuden er foretaget revision af museets bondestue, bryggers og stegers.
Alle 3 dele i museet i Fårevejle er befolket med legemsstore dukker udført af Birgit Krogh - ligesom det også er hende, der har stået for den kunstneriske sammenhæng i udstillingen.

40. Roskilde Museum
En udstilling om Roskildeegnens geologiske forhold og deres samspil med bebyggelsesstrukturen er under opstilling i samarbejde med RUC.

46. Dragør Museum
Ca 22. august åbner 1. del af den faste udstilling om Dragørs historie. Den vil især omhandle Hansetiden i Dragør belyst udfra Nationalmuseets fund ved udgravninger i 1890'erne og 1960'erne.

50. Orlogsmuseet, København
I lokalerne på Quinti Lynette er en studieudstilling omhandlende emnerne, Holmen, skibbygning, våben og kampformer og livet ombord og i land, netop blevet færdig. Derved skulle det blive muligt at betjene grupper fra Søværnet samt enkelte studerende.

Udstillingen vil ikke få fast åbningstid, men vil være tilgængelig efter aftale.

51. Rosenborg-samlingen, København
1. juni genåbner Rosenborg-samlingens Amalienborg-afdeling. Den har stået lukket 2 år på grund af palæets restaurering.

58. Næstved Museum
Fra juni nyopstilling i Helligåndshuset: middelalderudstilling, profant snitværk fra 16-1700-årene.

Særudstillinger juni

1. Vendsyssel historiske Museum, Hirtshals
"Husflid før og nu"
1.6. - 1.12.81.

2. Hjørring Kunstmuseum
Gruppen Sæhrimner - udstillingen "Bevinget"
28.5. - 21.6. 81

3. Bangsbomuseet, Frederikshavn
"De gamle tagttagelsestavler". Livet omkring århundredeskiftet gennem undervisningstavler. Udstillingen er bygget op over skolestue fra Gærum skole 1890.
9.5. - 21.6.81.

4. Sæby Museum
"Fiskeriet fra Voersaa" - en udstilling om ældre fangstmetoder og redskaber.
1.6. - 30.9.81.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg
Et amerikansk center i Danmark. Billeder af Clifford Wright.
1.6. - 5.7.
Kunst i Stockholms undergrundsbane, Tre årtiers udsmykninger af Stockholms undergrundsbane vist ved skitser, modeller og fotografier.
5.6. - 30.8.

6. Aalborg historiske Museum
"Klokker". Klokker indgår som en del af vor dagligdag, ofte så velkendt, at man ikke hører dem. Udstilligen fortæller om klokkens historie i Danmark, hvordan den har fundet anvendelse såvel indenfor kirken, som ude i hverdagen. Derudover gives en panoramaagtig oversigt over klokken og bjældens funktion forskellige steder i verden.
En tak til den lange række af privatpersoner og institutioner som har udlånt genstande til udstillingen.

8. Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors
"Tekstilfeber", udstilling af Gugge Hammerskovs arbejder.
13.6. - 30.8.

"Sovekammerpryd"
Pakhuset, Havnen.
13.6. - 30.8.

Udstilling af gamle ovne. Støberimuseet.
medio juni - medio august.

9. Lemvig Museum
Bovbjerg Badehotel - fortid-fremtid?
1.6. - 31.8.

11. Viborg Stiftsmuseum
Udstillingen "Ler". udarbejdet af keramikeren Jonna Juul og fotografen Kirsten Klein. Museet har suppleret udstillingen med en afdeling om ældre keramik og en gennemgang af lerets geologi.
10.6. - 31.8.

13. Kulturhistorisk Museum, Randers
Dansk Sølv. En udstilling fra museets samlinger.
15.5. - ?

"Randersegnens sløjfeportaler". Fotoudstilling af fotograf Poul Pedersen.
15.5. - 2.8.

Tjekkiske kniplinger af den 75 årige kunstner Elena Holeczyova. Udstillingen er blevet til i samarbejde med Randers aftenskole.
2.6. - 2.8.

"Kobbersmeden". En udstilling af et nyerhvervet kobbersmedeværksted fra Randers.
30.6. - ?

16. Holstebro Kunstmuseum
"Violet sol"
- til 16.6.

"Fokus på Fløjtemanden". Udstilling om Albert Mertz med udgangspunkt i billedet Fløjtemanden fra 1952.
27.6. - 2.8.

17. Herning Museum
"Oldtiden på Herning-egnen", spor efter mennesker efter 8000 år.
2.5. - ..

"Jens Nielsens Bondegård"
- til 14.9.

18. Silkeborg Museum
Særudstilling af fotografier af granitskulpturer, fotograferet af Poul Pedersen, Århus.
- til 9.8.

19. Silkeborg Kunstmuseum
Felix Rozen, maleri, grafik, skulptur.
- til 15.6.

21. Aarhus Kunstmuseum
"Nordiske kvinder, maleri og tegning".
13.6. - 16.8.

24. Grindsted Museum
"Stationsbyen" - Grindsted og jernbanerne.
Da Grindsted fik sin første jernbane i 1914, havde man allerede i mange år hævdet sig som "by" med sygehus, apotek, realskole, sparekasse, elektricitetsværk, industrier, stor repræsentation af forretningsdrivende og håndværkere, fotograf m.m. Udstillingen vil søge at vise alle sider af udviklingen frem til 1914, selve jernbanetiden 1914-74 med baner ud i seks retninger, og endelig tiden derefter. Det sker i form af fotografier, kort, plancher, genstande m.v.
24.6. - 15.9.

25. Vejle kulturhistoriske Museum
Udstillingen om "Vikingerne".
Udstillingen behandler vikingetidsanlæg inden for Vejle amt med særlig vægt på landsbyudgravningerne fra Vorbasse.
En mindre del viser resultater af byudgravningerne i York i England.
1.6. - 31.7.

26. Vejle Kunstmuseum
Tegninger af Harald Giersing.
- til 28.6.

Raderinger, litografier og træsnit af Edvard Munch. Udlånt fra Munch museet i Oslo.
6.6. - 28.6.

27. Fredericia Museum
"Danske museer på plakaten". En udstilling af plakater, hæfter, bøger fra den danske museumsverden.
- til 28.6.

28. Museet på Koldinghus
"Det farlige liv"
28.6. - 28.9.

29. Den antikvariske Samling i Ribe
"Sct. Jørgensgården, Odense" - En udstilling der fortæller om spedalskhed og Sct. Jørgensgårde, og specielt om udgravningen af Sct. Jørgensgården i Odense.
Quedens Gården.
16.6. - 31.8.

"Danmarks Kirkers" arbejde i Ribe amt
I anledning af udgivelse af dobbeltheftet om Ribe Domkirke er åbent en udstilling om domkirken og "Danmarks Kirkers" arbejde i amtet.
Toldboden
- medio august

30. Haderslev Museum
Sønderjyllands Kunstmuseum og Haderslev Kunstforening viser en udstilling om dansk kunst, som efter Genforeningen blev overdraget Sønderjylland efter en omfattende indsamling.
19.6. - 2.8.

31. Aabenraa Museum
Kunst indkøbt de sidste 10 år.
27.7. - 27.7.

32. Sønderjyllands Kunstmuseum, Tønder
Tegninger og grafik af Knud Hansen.
- til 21.6.

Grafik af Maria Lüders Hansen.
7.6. - 28.6.

Dansk sølvkorpus 1981
27.6. - 2.8.

34. Odense Bys Museer, Fyns Kunstmuseum
"Dansk skulptur". Nyere billedhuggerarbejder, begyndende med Gerhard Henning. Udstillingen arrangeres sideløbende med den store skulpturudstilling i Eventyrhaven og Rådhushallen.
12.6. - 26.7.

34. Odense Bys Museer, H.C. Andersens Hus
"August Bournonville - hans liv og virke"
For første og eneste gang i Danmark vises Udenrigsministeriets udstilling om Bournonville. Den er produceret til fremvisning i forbindelse med Den kongelige Ballets gæsteoptræden på udenlandske scener.
H.C. Andersens Hus kan i tre måneder vise udstillingen, som tegner konturerne af den berømte danske balletmester og koreografs liv og virke.
23.5. - 23.8.

37. Langeland Museum, Rudkøbing
"Langeland besat!". En udstilling om Langeland under besættelsen 1940-45. Langeland var gennem hele krigen et fredeligt hjørne af landet, de lokale frihedskæmpere havde fået besked på at øen skulle være et "åndehul", så man om nødvendigt kunne evakuere folk hertil. Først i krigens sidste dage fik langelænderne krigens gru ind på livet i form af flygtninge og ikke mindst en strandet flydedok med ca 1500 russiske og franske krigsfanger.
Udstillingen vil lægge vægt på at skildre "åndehullet" Langeland og dagligdagen med vareknaphed, ufrihed og med de mange luftalarmer til at minde om krigens realiteter.
Særudstillingslokalerne Østergade 25.
5.6. - 29.8.

40. Roskilde Museum
Udstilling om vikingernes York, produceret i York.
juni og juli.

43. Danmarks Tekniske Museum, Helsingør
"Fra telefon via telekommunikation til telematik"- Udstillingen arrangeres i anledning af KTAS's 100 års jubilæum.
14.4. - 15.9.

"75 året for Ellehammers flyvning". Udstillingen er etableret i anledning af, at det den 12. september er 75 år siden, at Ellehammer gennemførte den første flyvning i Europa med et motordrevet fly. Udstillingen vil yderligere vise et Ellehammer-værksted samt eksempler på de snesevis af opfindelser, som opfinderen gjorde.
1.6. - 31.12.

44. Louisiana, Humlebæk
Picasso.
- til 21.6.

47. Kastrupgårdsamlingen, København
Jørgen Brynjolf. Maleri, grafik, skulptur og keramik.
9.5. - 21.6.

Knud Hansen. Tegninger og grafik.
27.6. - 16.8.

48. Kunstindustrimuseet, København
"Møbler er så meget". Arkitekt Flemming Hvidt.
27.5. - 23.8.

Grenå-egnens kridtstenskirker. Fotografier af Thomas Pedersen og Poul Pedersen.
5.6. - 9.8.

Gruppen 16+
6.6. - 23.8.

Dansk boghåndværk. I bibliotekets forrum
12.6. - 23.8.

49. Nationalmuseet, København
Udstillingen om Århus domkirkes altertavles restaurering er nu flyttet fra Århus via Sønderborg slot til Nationalmuseet i København.
15.4. - ...

51. Rosenborg-samlingen, København
"Børn på Rosenborg". Udstillingen rummer samlingens minder om børn, malerier, tekstiler, skulpturer, legetøj (heriblandt Frederik V's 25o "tinsoldater" af forgyldt sølv, skitsebøger, herbarium, selvudførte drejede elfenbensarbejder o.a.
1.5. - ....

52. Statens Museum for Kunst, Kobberstiksamlingen, København
Jens Søndergaard. Akvareller og tegninger
- til 14.6.

Axel Fridell.
- til 14.6.

53. Københavns Bymuseum
"Københavnerrock - Byen på pladeomslag"
- 19.6. - 30.8.

54. Søllerød Museum, København
"Hverdagens stimulanser - kaffe, te, chokolade". Udstillingen belyser stimulansernes indførsel i 1600-tallet og følger udviklingen til idag.
- til 30.9.

55. Thorvaldsens Museum, København
"Martinus Rørbye. En rejsende guldaldermaler". Udstillingen består af 150 udvalgte tegninger og malerier fra offentlige samlinger og privateje. De dækker alle faser i hans kort men afvekslende liv med rejser til Norge, Sverige, Frankrig, Italien, Grækenland, Tyrkiet og det ukendte rejsemål Skagen .
18.6. - 30.9.

56. Tøjhusmuseet, København
Særudstilling om hovedtøjer. d.v.s. militær hovedbeklædning. Museet har i sine magasiner en række hjelme og huer der normalt ikke kan ses af museets besøgende. Det udvalg der bliver vist er fortrinsvis danske hjelme og hovedtøjer, med hovedvægt på 1860-1980.
1.6. - ...

58. Næstved Museum
Kobbersmedeværkstedet på Gamle Magle Mølle i Næstved.
I Helligåndshuset.
sommeren

Kai Nielsen hos H-A. Kähler.
Boderne.
sommeren.

60. Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
"Flygtning 45"
I anledning af flygtningeåret har museet produceret en udstilling om de store problemer, der opstod, da 10.000-erne af flygtninge kom til Lolland-Falster i 1945.
1.5. - ...

"Kister og Kufferter"
En stor særudstilling af kister og kufferter som 8 unge i et beskæftigelsesprojekt har istandsat. De unge har også selv produceret udstillingen.
1.5. - 31.8.

Det genstandsmateriale fra yngre jernalder, vikingetid, tidlig middelalder, 16-1700-tallet og nyere tid, der er udbyttet af arkæologisk rekognoscering ved Norre, præsenteres i udstilling, som fortæller om arbejdets forløb og resultat.
5.6. - ...

"Klokkergården"
En særudstilling på Frilandsmuseet i Maribo i anledning af nyudgivelsen "Livet i Klokkergården"
9.6. - 3o.9.

61. Museet Falsters Minder, Nykøbing Falster
"Søfolk og Sejlskibe". Udstillingen, der er produceret af Langelands Museum, vil blive suppleret med lokalt maritimt materiale.
5.6. - 30.8.

Særudstillinger juli

1. Vendsyssel historiske Museum, Hirtshals
"Husflid - før og nu"
- til 1.12.

3. Bangsbomuseet, Frederikshavn
"En vendsysselsk kunstner - malerinden Margrethe Loerges"
6.7. - 27.9.

4. Sæby Museum
$Fiskeriet fra Voersaa"
- til 30.9.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg
Et amerikansk center i Danmark. Billeder af Clifford Wright.
- til 5.7.

Kunst i Stockholms undergrundsbane.
- til 30.8.

Jan Groth. Billedtæpper og tegninger.
- 10.7. - 31.8.

Paul Waldman. Akvareller.
10.7. - 30.8.

6. Aalborg historiske Museum
"Klokker"
- til 30.8.

"Navneklude" - en forhalsudstilling som viser et lille hjørne af det man i ældre tid fandt det passende at kvinder og unge piger beskæftigede sig med.
1.7. - 30.9.

8. Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors
"Tekstilfeber"
- til 30.8.

"Sovekammerpryd"
- til 30.8.

Udstilling af gamle ovne.
- til medio august.

9. Lemvig Museum
Bovbjerg Badehotel. Fortid - fremtid?
- til 31.8.

10. Skive Museum
Serbiens Forhistorie.
1.7. - 31.7.

11. Viborg Stiftsmuseum
"Ler"
- til 31.8.

13. Kulturhistorisk Museum, Randers
"Dansk Sølv"
- til ?

"Randersegnens Sløjfeportaler"
- til 2.8.

Tjekkiske kniplinger
- til 2.8.

"Kobbersmeden"
- til ?

16. Holstebro Kunstmuseum
"Fokus på Fløjtemanden"
- til 2.8.

17. Herning Museum
"Oldtiden på Herning-egnen".
- til ?

"Jens Nielsens Bondegård"
- til 14.9.

18. Silkeborg Museum
Fotografier af granitskulpturer.
- til 9.8.

19. Silkeborg Kunstmuseum
Erik Nyholm. Keramik, maleri, grafik.
29.7. - 31.8.

21. Aarhus Kunstmuseum
"Nordiske kvinder, maleri og tegning"
- til 16.8.

22. Odder Museum
Udstilling om hængeskabe
4.7. - ...

24. Grindsted Museum
"Stationsbyen". Grindsted og jernbanerne.
- til 15.9.

25. Vejle Kulturhistoriske Museum
Vikingerne.
- til 31.7.

26. Vejle Kunstmuseum
Omkring Picasso's "Guernica"
4.7. - 23.7.

27. Fredericia Museum
"Fredericia i fotografiets barndom"
En fotoudstilling med lokale Fredericia-motiver optaget o. 1900.
4.7. - 9.8.

28. Museet på Koldinghus
"Det farlige liv"
- til 28.9.

29. Den antikvariske Samling i Ribe
"Sct. Jørgensgården i Odense".
- til 31.8.

"Danmarks Kirkers" arbejde i Ribe amt.
- til medio august

30. Hadersley Museum
Dansk kunst som efter Genforeningen blev overdraget Sønderjylland.
- til 2.8.

31. Aabenraa Museum
Kunst indkøbt i de sidste 10 år.
- til 27.7.

32. Sønderjyllands Kunstmuseum, Tønder
Dansk Sølvkorpus 1981.
- til 2.8.

33. Museet på Sønderborg Slot
Jubilæumsudstilling i anledning af 25-året for oprettelse af en sønderjysk afdeling af Selskabet for Håndarbejdets Fremme.
Udstillingen omfatter dels ældre sønderjyske tekstiler, dels moderne danske tekstiler og kunsthåndværk fra Håndarbejdets Fremme.
20.7. - ...

34. Odense Bys Museer, Fyns Kunstmuseum
"Dansk Skulptur"
- til 26.7.

34. Odense Bys Museer, H.C. Andersens Hus
"August Bournonville - hans liv og virke"
- til 23.8.

37. Langelands Museum, Rudkøbing
"Langeland besat!"
- til 29.8.

38. Odsherreds Museum, Nykøbing Sjælland
Uldtilvirkning, farvning og vævning. Arbejdende væveri. Mulighed for "prøv selv" for publikum.
1.7. - 31.8.

39. Holbæk Museum
"Navneklude"
7.7. - 30.8.

40. Roskilde Museum
Udstilling om vikingernes York.
- til 31.7.

43. Danmarks Tekniske Museum, Helsingør
"Fra telefon via telekommunikation til telematik"
- til 15.9.

"75 året for Ellehammers flyvning"
- til 31.12.

81. 16-7

44. Louisiana, Humlebæk
Egen samling
1.7. - 31.8.

45. Davids Samling, København
Persisk bogmaleri fra ca 1350 til 1700. Udstillingen er baseret på nyerhvervelser fra de sidste 2-3 år suppleret med den tidligere bestand af persisk bogmaleri.
7.7. - 13.9.

47. Kastrupgårdsamlingen, København
Knud Hansen. Tegninger og grafik.
- til 16.8.

48. Kunstindustrimuseet, København
"Møbler er så meget". Arkitekt Flemming Hvidt.
- til 23.8.

Grenå-egnens kridtstenskirker.
- til 9.8.

Gruppen 16+
- til 23.8.

Dansk boghåndværk.
- til 23.8.

51. Rosenborg-samlingen, København
"Børn på Rosenborg"
- til ...

52. Statens Museum for Kunst, København
"Nationalisme - Liberalisme"
28.7. - 6.9.

52. Statens Museum for Kunst, Kobberstiksamlingen, København
Litografiet i Frankrig.
Primo juli - ...

53. København Bymuseum
"Københavnerrock - Byen på pladeomslag"
- til 30.8.

54. Søllerød Museum, København
Hverdagens Stimulanser - kaffe, te, chokolade.
- til 30.9.

55. Thorvaldsens Museum, København
"Martinus Rørbye. En rejsende guldaldermaler".
- til 30.9.

56. Tøjhusmuseet, København
Militær hovedbeklædning.
- til ...

58. Næstved Museum
Kobbersmedeværkstedet på Gamle Magle Mølle i Næstved.
sommeren

Kai Nielsen hos H.A. Kähler.
sommeren

60. Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
"Flygtning 45"
- til ...

"Kister og Kufferter"
- til 31.8.

Arkæologisk rekognoscering ved Norre
- til ...

"Klokkergården"
- til 30.9.

61. Museet Falsters Minder, Nykøbing F.
"Søfolk og Sejlskibe"
- til 30.8.

Særudstillinger august

1. Vendsyssel historiske Museum, Hirtshals
"Husflid - før og nu"
- til 1.12.

2. Hjørring Kunstmuseum
Udstillingen "Nordenfjords"
22.8. - 21.9.

3. Bangsbomuseet, Frederikshavn
"En vendsysselsk kunstner - malerinden Margrethe Loerges"
- til 27.9.

4. Sæby Museum
"Fiskeriet fra Voersaa "
- til 30.9.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg
Kunst i Stockholms undergrundsbane
- til 30.8.

Jan Groth. Billedtæpper og tegninger
- til 31.8.

Paul Waldman. Akvareller
- til 30.8.

Carla Thonsgaard. Malerier
28.8. - 13.9.

6. Aalborg historiske Museum
"Klokker"
- til 30.8.

"Navneklude"
- til 1.10.

"Sankt Jørgensgårde". En udstilling om Sankt Jørgensgårde og spedalskhed i Danmarks middelalder.
8.8. - 27.9.

8. Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors
"Tekstilfeber"
-til 30.8.

"Sovekammerpryd"
- til 30.8.

Udstilling af gamle ovne
- til medio august

9. Lemvig Museum
Bovbjerg Badehotel, fortid - fremtid ?
- til 31.8.

10. Skive Museum
Maleren Bodil Kaalund
1.8. - 23.8.

Frisisk Folkekunst - Fajancer fra Makkum
29.8.- 27.9.

11. Viborg Stiftsmuseum
"Ler"
- til 31.8.

13. Kulturhistorisk Museum, Randers
"Randersegnens Sløjfeportaler"
- til 2.8.

Tjekkiske Kniplinger
- til 2.8.

15. Holstebro Museum
"Bedre Byggeskik" og "Ulrik Plesner og hans arbejder i Ringkøbing amt"
29.8. - 4.10.

16. Holstebro Kunstmuseum
"Fokus på Fløjtemanden"
- til 2.8.

17. Herning Museum
"Jens Nielsens Bondegård"
- til 14.9.

18. Silkeborg Museum
Fotografier af granitskulpturer
- til 9.8.

19. Silkeborg Kunstmuseum
Erik Nyholm, keramik, maleri og grafik
- til 31.8.

21. Aarhus Kunstmuseum
"Nordiske kvinder, maleri og tegning"
- - til 16.8.

22. Odder Museum
Udstilling om hængeskabe
- til ...

23. Skjern Museum, Bundsbæk Mølle
Dansk artilleri gennem tiden. Et mindre afsnit af udstillingen vil omhandle Borrislejren og Statens Hede i Borris.
1.8. - 31.10.

24. Grindsted Museum
"Stationsbyen". Grindsted og jernbanerne.
- til 15.9.

25. Vejle kulturhistoriske Museum
Brede-udstillingen "Mennesket og Maskinen"
Udstillingen vil blive væsentligt udbygget med industriudviklingen i Vejle by og i Grejsdalen.
22.8. - 30.11.

27. Fredericia Museum
"Fredericia i fotografiets barndom"
- til 9.8.

28. Museet på Koldinghus
"Det farlige Liv"
- til 28.9.

29. Den antikvariske Samling i Ribe
"Sct. Jørgensgården, Odense"
- til 31.8.

"Danmarks Kirkers" arbejde i Ribe amt.
- til medio august

30. Haderslev Museum
Dansk kunst som efter genforeningen blev overdraget Sønderjylland.
- til 2.8.

"Naturgas og Arkæologi". Udstillingen fortæller om Haderslev Museums arkæologiske undersøgelser som følge af nagurgasnettet i Sønderjylland. Udstillingen er arrangeret i samarbejde med Dansk Olie og Naturgas A/S og det regionale naturgasselskab, Naturgas Syd. Udstillingen vil også give information om naturgas i Dan mark. Det er planlagt, at udstillingen skal

vandre de steder i Danmark, hvor naturgasnettet skal lægges i takt med de arkæologiske undersøgelser og nedlæggelsen af gasnettet. De regionale gasselskaber og det regionale museum bidrager med lokalt stof hvert sted.
11.8. - 4.10.

31. Aabenraa Museum
Aabenraa Fotoklub udstiller.
8.8. - 23.8.

32. Sønderjyllands Kunstmuseum, Tønder
Dansk Sølvkorpus
- til 2.8.

Maleren Viggo Kragh-Hansen
9.8. - 6.9.

34. Odense Bys Museer, Fyns Kunstmuseum
Fynsk Kunsthåndværk.
En bruppe fynske kunsthåndværkere præsenterer en række arbejder (tekstil, glas, keramik, sølv, træ m.m.) Udstillingen er skabt som vandreudstilling, beregnet for Odenses nordiske venskabsbyer.
29.8. - 4.10.

34. Odense Bys Museer, H.C. Andersens Hus
"August Bournonville - hans liv og virke"
- til 23.8.

34. Odense Bys Museer, Fyns Stiftsmuseum
"Serbiens Arkæologi"
Det gamle kongerige Serbien, nu jugoslavisk provins, har gennem århundrede fungeret som hovedåre for Mellemeuropas forbindelser med Østen - de ægæiske og nærorientalske kulturer.
Fyns Stiftsmuseum viser en udstilling om Serbiens arkæologi, samlet og produceret af jugoslaviske arkæologer. Den viser et bredt udvalg af de spændende fund fra sten- og broncealder i området langs Donau.
Det er ved Donaus bredder, arkæologerne har fundet de kraftfulde stenskulpturer fra Lapenski Vir. De tidlige landbrugskulturer repræsenteres også af andre former for billedkunst.
Broncealderens kunsthåndværk repræsenteres af bronce og guldsmykker, idet Serbien var en del af de metalrige kulturer med aftagere langt inde i Mellemeuropa.
Når udstillingen slutter på Fyns Stiftsmuseum, går den videre til Nationalmuseet.
1.8. - 22.8.

37. Langelands Museum, Rudkøbing
"Langeland besat!"
- til 29.8.

38. Odsherreds Museum, Nykøbing Sjælland
"Uldtilvirkning, farvning og vævning"
- til 31.8.

39. Holbæk Museum
"Navneklude"
- til 30.8.

40. Roskilde Museum
Udstilling om tyrkiske kvinder, produceret af Gry Clasen og Annette Ilfeldt, Århus.
August og september.

43. Danmarks Tekniske Museum, Helsingør
"Fra telefon via telekommunikation til telematik"
- til 15.9.

"75 året for Ellehammers flyvning"
- til 31.12.

44. Louisiana, Humlebæk
Tendenser i amerikansk tegning i 70'erne
15.8. - 20.9.

45. Davids Samling, København
Persisk bogmaleri fra ca 1350 til 1700.
- til 13.9.

47. Kastrupgårdsamlingen, København
Knud Hansen. Tegninger og grafik.
- til 16.8.

Ældre nederlandsk grafik fra Vejle Kunstmuseum.
22.8. - 11.10.

48. Kunstindustrimuseet, København
"Møbler er så meget". Arkitekt Flemming Hvidt.
- til 23.8.

Grenå-egnens kridtstenkirker.
- til 9.8.

Gruppen 16+
- til 23.8.

Dansk boghåndværk
- til 23.8.

49. Etnografisk Samling, Nationalmuseet, København
"De kalder os indianere". En særudstilling fra Moesgård. Udstillingen, der omfatter genstande fra såvel Moesgård som Nationalmuseet, er en gennemgang af de nordamerikanske indfødte nationers historie, deres nuværende situation og fremtidsperspekti-

verne for een af den fjerde verdens truede minoriteter. Den er et opgør med "medie-indianeren", produktet af det 19. og 20. århundredes underholdningsindustri og kulturimperialisme.
1.8. - 31.10.

52. Statens Museum for Kunst
Nationalisme - Liberalisme.
- til 6.9.

52. Kobberstiksamlingen, Statens Museum for Kunst, København
Litografiet i Frankrig
- til ...

53. Københavns Bymuseum
"Københavnerrock - Byen på pladeomslag"
- til 30.8.

54. Søllerød Museum, København
"Hverdagens stimulanser - kaffe, te, chokolade"
- til 30.9.

55. Thorvaldsens Museum, København
"Martinus Rørbye. En rejsende guldaldermaler"
- til 30.9.

57. Køge Skitsesamling
"Børns billeder - Børns verden"
Udstillingshallen Køge Rådhus.
15.8. - 20.9.

59. Sydsjællands Museum, Vordingborg
Vandreudstillingen "Oldtid - fund og mindesmærker i Sydsjælland og på Møn"
Holmegård Bibliotek i Fensmark.
august.

60. Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
"Kister og Kufferter"
- til 31.8.

"Klokkergården"
- til 1.10.

61. Museet Falsters Minder, Nykøbing Falster
"Søfolk og Sejlskibe"
- til 30.8.

Særudstillinger september

1. Vendsyssel historiske Museum, Hirtshals
"Husflid - før og nu"
- til 1.12.

2. Hjørring Kunstmuseum
"Nordenfjords"
- til 21.9.

3. Bangsbomuseet, Frederikshavn
"En vendsysselsk kunstner - malerinden Margrethe Loerges"
- til 27.9.

4. Sæby Museum
"Fiskeriet fra Voersaa"
- til 30.9.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg
Carla Thonsgaard. Malerier
- til 13.9.

Unge kunstnere fra Berlin
11.9. - 25.10.

Å-udstillingen
12.9. - 27.9.

Francis Perriard. Cosmisk Firmament
September.

6. Aalborg historiske Museum
"Navneklude"
- til 1.10.

"Sankt Jørgensgårde".
- til 27.9.

"Vind, vand og møller i Nordjylland".
Ud fra en kulturhistoriske synsvinkel vil udstillingen belyse udnyttelsen af naturens egne energikilder, idet såvel de tekniske som de samfundsmæssige og landskabelige sider af sagen vil blive behandlet,
Udstillingen er blevet til i samarbejde med de lokalhistoriske arkiver i Hornum Herred.
19.9. - 31.12.

10. Skive Museum
Frisisk Folkekunst - Fajancer fra Makkum.
- til 27.9.

12. Skovgaard Museet, Viborg
Maleren Per Kirkeby.
5.9. - 27.9.

15. Holstebro Museum
"Bedre Byggeskik" og "Ulrik Plesner og hans arbejder i Ringkøbing amt".
- til 4.10.

17. Herning Museum
"Jens Nielsens bondegård"
- til 14.9.

20. Forhistorisk Museum, Moesgård
"Vikingerne i England og hjemme i Danmark"
5.9. - 31.12.

21. Aarhus Kunstmuseum
I forbindelse med Aarhus Festuge 5.9. - 13.9. følgende arrangementer:
"Covers". En udstilling med grammofonpladeomsalg.
5.9. - 4.10.

"Heroes of Rock". Udstilling af koncertfotografier.
5.9. - 4.10.

Pladestudie med "live-indspilning"
5.9. - 13.9.

"Danmark og Tyskland i det 19. årh. Naboer og Modstandere"
19.9. - 18.10.

23. Skjern Museum, Bundsbæk Mølle
Dansk Artilleri gennem tiden.
- til 31.10.

24. Grindsted Museum
"Stationsbyen". Grindsted og jernbanerne.
- til 15.9.

25. Vejle kulturhistoriske Museum
"Mennesket og Maskinen"
- til 30.11.

28. Musert på Koldinghus
"Det farlige liv"
- til 28.9.

Sct. Jørgensgårde.
1.9. - 31.10.

30. Haderslev Museum
"Naturgas og Arkæologi"
- til 4.10.

31. Aabenraa Museum
Agent Jørgen Bruhn.
Særudstillingen skal belyse historien om den enkeltperson, hvis initiativ og økonomiske magt var helt central i Aabenraas søfart og skibsbyggeri i perioden 1830-1870. Ved at inddrage den tidsmæssige baggrund og hans betydning for nogle udvalgte enkeltpersoner vil Jørgen Bruhn blive placeret i forhold til byens almindelige historie.
Når særudstillingen står så længe, er det både for at give ro til at gennemarbejde et vigtigt emne og for at skolerne kan få tid til at benytte tilbuddet.
Primo september - 31.12.

32. Sønderjyllands Kunstmuseum, Tønder
Maleren Viggo Kragh-Hansen
- til 6.9.

Kunstsammenslutningen Jylland
13.9. - 11.10.

34. Odense Bys Museer, Fyns Kunstmuseum
"Fynsk Kunsthåndværk"
- til 4.10.

40. Roskilde Museum
Udstilling om tyrkiske kvinder
- til 30.9.

43. Danmarks Tekniske Museum, Helsingør
"Fra telefon via telekommunikation til telematik"
- til 15.9.

"75 året for Ellehammers flyvning"
- til 31.12.

44. Louisiana, Humlebæk
Tendenser i amerikansk tegning i 70'erne
- til 20.9.

"Nye arkitektur-billeder" (arbejdstitel) postmodernismen, tegninger, modeller, dias m.m.
5.9. - 25.10.

45. Davids Samling, København
Persisk bogmaleri fra ca 1350 til 1700
- til 13.9.

47. Kastrupgårdsamlingen, København
Ældre nederlandsk grafik fra Vejle Kunstmuseum.
- til 11.10.

48. Kunstindustrimuseet, København
Glas af Harvey Littleton og Ervin Eisch
September

Keramik i rum. Karen Park, Ulla Viotti og Francesca Lindh.
September.

49. Etnografisk Samling, Nationalmuseet, København
"De kalder os indianere"
- til 31.10.

52. Statens Museum for Kunst, København
Nationalisme - Liberalisme
- til 6.9.

Købke på Blegdammen
26.9. - 1.11.

54. Søllerød Museum, København
"Hverdagens stimulanser - kaffe, te, chokolade"
- til 30.9.

55. Thorvaldsens Museum, København
"Martinus Rørbye. En rejsende guldaldermaler"
- til 30.9.

57. Køge Skitsesamling
"Børns billeder - Børns verden"
- til 20.9.

59. Sydsjællands Museum, Vordingborg
"Oldtid - fund og mindesmærker i Sydsjælland og på Møn"
Præstø bibliotek.
September.

60. "Klokkergården"
- til 1.10.

Vikinger i York
1.9. - 30.9.

Andre arrangementer

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg
Week-end-arrangementer 1.6. - 5.7.:
Miniopera kl. 15 og 16
Levende musik
Marionetteater kl. 14
Film hver time.

8. Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors
Folkedans på museets plæne
fredag 3.7., 7.7. og 31.7. kl. 19.30

14. Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup, Auning
I tilslutning til den permanente udstilling "Landbokvinden" vil medlemmer af Randers Tekstilkreds arrangere arbejdende udstilling. Der vil blive demonstreret arbejdsmetoder inden for uldbehandling med kartning, spinding o.s.v. Publikum vil få mulighed for at prøve at karte og spinde samt at fremstille bånd og snore.
På udstillingen er der mulighed for at købe produkter fremstillet af tekstilkredsens medlemmer.
Lørdag og søndage kl. 14-17, 13. og 14.6. 11. og 12.7. og 8. og 9.8.

16. Holstebro Kunstmuseum
Torsdage i skoleferien kl. 14 arrangeres uformelle omvisninger i museet af ca 1 times varighed

20. Forhistorisk Museum, Moesgård
Moesgård for børn sommeren 1981
22.6. - 24.7., alle hverdage kl. 10-16
I samarbejde med Århus Amts Fritids og Kulturforvaltning åbnes rekonstruerede jernalder og vikingetidshuse med værkstedsarbejder: smedning, keramikfremstilling, tømrerarbejde og tekstilfremstilling.

17. Herning Museum - Blichermuseet på Hernings holm
På Blichermuseet vises fremover i et dertil indrettet rum lysbilleder med lydbånd. Indtil videre vises serierne "Hosekræmmeren" og "I Blichers fodspor"

34. Odense Bys Museer, Den Fynske Landsby
Værkstedsaktiviteter. 1.6. - 9.8.
I Den fynske Landsby vil man i sommerens løb kunne overvære en lang række værkstedsbetonede arbejde som f.eks. vævning, knipling, smedearbejde, pottemagerarbejde og bødkerarbejde.

H.A. Andersen - spillene.
Friluftsteatret i Den fynske Landsby er også iår rammen om en opførelse af ef af H.C. Andersens eventyr. Denne gang er eventyret "Fyrtøjet" og premieren finder sted den 14. 7. kl. 19.30. Sæsonens sidste forestilling er lørdag den 8.8. kl. 16.00

Høstfest.
I forbindelse med afhøstning af korn med gamle redskaber vil nogle af de skikke, der i ældre tid knyttede sig til høsten, blive søgt levendegjort. For de besøgende serveres smagsprøver i form af æbleskiver, samt hjemmebrygget øl og saftevand.
23.8. og 6.9. kll 10-16.30

35. Svendborg og Omegns Museum
I tidsrummet 16.7. til 16.8. vil Baggårdteatret opføre friluftsspillet "Liv i Fattiggården" på Viebæltegård. Svendborgs tidligere fattiggård. Der bliver tale om et spektakulært teater med manuskript af Poul Trier Petersen og instruktion ved Hans Rosenquist fra Teaterskolen i Odense. I tilknytning til teateropførelsen udarbejder museet særudstillinger med arbejdende værksteder, diasshow etc. som vil belyse den kulturhistoriske side af livet på fattiggården i det 19. og 2o. århundrede. De dage

der spilles teater er der åbent til ca kl. 22.

36. Orlogsmuseet, Valdemars Slot, Tåsinge
For perioden 1.7. til 15.8. er der ved museets musikonsulent, dirigent ved Det kongelige Kapel, Michael Schönwandt, planlagt ialt 17 arrangementer, omfattende kammerkoncerter, oplæsning, solosang og ballet. Af de medvirkende kan nævnes operasangerinderne Edith Guillaume, Eileen Hannan, Susanne Lange, Københavns Kammertrio, Con Anima Ensemblet, Consortium Hafniensis, Det kongelige Kapels Messingensemble og Trio pro Arte.

41. J.F. Willumsens Museum, Frederikssund
På alle helligdage i foråret er der arrangeret familie-omvisninger. Da Willumsens Museum benyttes som udflugtsmål, er det oplagt med familiearrangementer, hvor alle aldersgrupper kan deltage. Der vil på forskellige dage blive talt om Willumsens farver, hans symboler, hans mennesker og hans grafik. Stoffet bliver fremlagt klart og enkelt og undervejs bliver der stillet spørgsmål til deltagerne. Dette er blandt andet et forsøg på at afbryde envejskommunikationen. Efter omvisningen er der tilbud om opgavesæt som kan løses af børn og voksne i samarbejde.

42. Frederiksborgmuseet, Hillerød
Koncerter i sommeren 1980 i Frederiksborg slotskirke:
11.6. Compeniusorglet - Per Kynne Frandsen
14.6. Inger Kynne Fransen (sang). Jørgen Hammergaard (obo) og Per Kynne Frandsen (Andersenorglet).
18.6. Compeniusorglet - Per Kynne Frandsen
21.6. Andersenorglet - Luigi Ferdinando Tagliavini, Italien.
25.6. Compeniusorglet - Per Kynne Frandsen
28.6. John Hamilton, USA (Andersenorglet og cembalo)
2.7. Compeniusorglet - Ulla Kappel
5.7. Dorthe Stengaard og Birgit Colding Jørgensen (sang) og Henrik Colding Jørgensen (Andersenorglet)
9.7. Compeniusorglet - Bent Laursen
16.7. Compeniusorglet - Erik Kure
23.7. Compeniusorglet - Ole Olesen
30.7. Compeniusorglet - Helmut Winter, Hamburg
2.8. Andersenorglet - Per Kynne Frandsen
6.8. Compeniusorglet - Klaas Bolt, Holland
9.8. Andersenorglet - Bo Grønbech
13.8. Compeniusorglet - Jan Jargon, Polen
16.8. Andersenorglet - Jan Jargon, Polen
20.8. Compeniusorglet - Per Kynne Frandsen
23.8. Andersenorglet - Lionel Rogg, Schweiz
27.8. Compeniusorglet - Lionel Rogg, "
30.8. Andersenorglet - August Humer, Østrig

44. Louisiana, Humlebæk
Koncerter og andre arrangementer juli, august, september 1981
Sommerkoncerter:
17.7.: Den danske Fløjtetrio- Haydn, Kuhlau, Schumann og Martinu.
24.7.: Chopin i ord og toner - Birte Støgrup oplæsning, E. Steen Nøkelberg, piano.
31.7.: Janacek Kammerorkester- Marcello, Pergolesi, Myslivecek
7.8.: Birgitte Grimstad med ensemble
14.8.: Kathleen Winkler, violin og Friedrich Gürtler, piano - Sonater Schubert, Carl Nielsen, Beethoven
21.8.: Solokontrabas med strygekvartet Anton Kontra, Peter Fabricius, Hege Waldeland og Rolf Dahl spiller F.A. Hoffmeister.

Andre arrangementer:
29. og 30.8.: Krig og menneske - høring om atomkrig.
12.9.: Nordisk visedag
13.9.: Poesiens Dag 81
19.9.: Sonja Kehler synger Bert Brecht
27.9.: Dansk-svensk forfatterdag

53. København Bymuseum
I forbindelse med særudstillingen "Københavnerrock - Byen på pladeomslag" afholdes på museet en udenførs koncertserie "Sange om byen", omfattende følgende:
20.6.: Niels Skovsen
27.6.: Leif Sylvester Petersen
4.7.: Lone Kellermann

Derudover afholder kommunens sommerunderholdning koncerter i museet hver tirsdag aften.

Publikationer

Forhistorisk Museum, Moesgård
H. Hellmuth Andersen: Der älteste Wall von Alt Lübeck, zur Baugeschichte des Ringwalles.

H. Hellmuth Andersen: Neue Untersuchungen zum Ringwall von Alt Lübeck.
I: Lübecker Schriften zur Archäologie und Kulturgeschichte, Band 5, Bonn 1981, pp 81-102

Fredericia Museum
Museet har udgivet sit årsskrift for 1980. Foruden beretningen om museets drift i 1980 rummer årsskriftet en del praktiske oplysninger og en jubilæumsartikel om museets fysiske udvikling i perioden 1930-80 v. Søren K. Jacobsen samt "Fra fordør til bagdør", en kort artikel om bagdøren i museets hovedbygning v, A. Engelbrecht Jensen

Københavns Bymuseum
I forbindelse med særudstillingen "Kunst i gaden - skitser og fotografier fra "Kunst i City 1980"" har museet udgivet en 8-siders illustreret publikation med tekst af John Erichsen.

Langelands Museum, Rudkøbing
Museet har pr. 1.4. udgivet heftet "Tranekær und sein Schloss", Tryk 8 i museets serie af kulturhistoriske hefter. Heftet er en tysk udgave af det dansksprogede hefte Tranekær slot og by, der udkom i 1980. Tekst og tilrettelægning ved Liss Bender Jørgensen tegninger af Jens Kortermann Larsen, oversættelse ved Erhard Bultze, Kiel. 48 s., gennemillustreret.

Nationalmuseet, Farvekonserveringen, Brede
I forbindelse med kursus om bevaringsproblemer vedrørende skiftende udstillinger og transport af kunstværker, afholdt 8.11.1979 på universitetet i Århus, er der udgivet et kompendium på 59 sider, som kan rekvireres gratis ved henvendelse til: Leif Mortensen. Landsarkivet for Sjælland, Jagtvej 20, 2200 København N.

Svendborg og Omegns Museum
Henrik M. Jansen: A select bibliography of Danish works on the history of towns published 1977, 1978 14 pp.

Der er udarbejdet en skolebog, primært for 6. - 10. skoleår: Dagligliv i Danmarks middelalderbyer. Den udkommer til efteråret på Dansk Aschehoughs Forlag.

Museet på Sønderborg Slot
"Det sure med det søde". Et hefte med sønderjyske sylteopskrifter, indsamlet og tilrettelagt af Inge Adriansen. 16 s.

Thorvaldsens Museum, København
I forbindelse med udstillingen "Martinus Rørbye. En rejsende guldaldermaler" udgives en gennemillustreret bog: Martinus Rørbye 1803-48, der vil kunne købes på museet.

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
Vendsyssel nu og da, 1981 (nr. 5) er udkommet.
Bogen er på 128 sider og inderholder følgende artikler:
Niels Bendsen: Rubjerg Knude Fyr fra 1899 til 1980.
Hans Jørgen Weitze: Rubjerg Knude - en levende klint.
Kurt Prentow og Anders Østerbye: Fugle omkring fyret - en beskrivelse af et enestående landskabs fugleliv.
Anne -Louise Haack Olsen: En stenbygget grav fra ældre romersk jernalder.
Poul Brøgger: Josva i Jelstrup - og andre billeder.
Thoas W. Lassen: Kirkesølv fortæller lokalhistorie.
Michael Teise: Fregatten.
Viggo Petersen: Vendsyssel største biavler
Jørgen Ussing: "Den hvide by" - badehusene ved Løkken strand.
Ellen Nielsen og Palle Friis: Baltzerpigernes hus i Bagterp.
H.P. Jensen: en malers hus i over 5o år

Udlån

Frederiksborgmuseet, Hillerød
Til en udstilling af maleren Martinus Rørbyes malerier og tegninger på Thorvaldsens Museum 17.6. - 30.9. er udlånt inv.nr. A 4682, Signalkanon på Kastelsvolden.

Rosenborg-samlingen, København
Til udstillingen i Tokyo i anledning af regentparrets Japan-besøg har været udlånt en del genstande fra samlingen.

Til en udstilling i Braunschweig i anledning af byens 950-års jubilæum er udlånt en stor sølv-stob, dat. 1584.

Silkeborg Kunstmuseum
Et udvalg af samlingerne vises til 8.6. i Kunsthalle Bern under titlen "Asger Jorn. Die Sammlung eines Künstlers".
Til udstillingen er udgivet en bog med tekster af Jorn om andre kunstnere, 120 s. ill.

Oldtid – rekognoscering og berejsning

Forhistorisk Museums, Moesgård
I perioden 23.3. til 7.4. har museet ladet foretage en rekognoscering af de arealer, der berøres af transmissionsnettet til Varmeplan Århus - overskudsvarme fra Studstrupværket til Århus med forstæder. Der er ialt rekognosceret 91 km dækkende et areal på 207 ha. Ved rekognosceringen er der fundet 21 lokaliteter - fortrinsvis stenalderbopladser. Til Århus kommunale værker er der udarbejdet en fyldig rapport, som skal danne grundlag for det kommende udgravningsarbejde.

I marts-april har museet fortsat de arkæologiske rekognosceringer af lokalplansområder og kommende lokalplansområder (§ 15-områder) i Århus kommune. På to år er der nu ialt rekognosceret ca 14 km^2 med ialt 164 lokaliteter. De rekognoscerede arealer er planlagt at skulle byggemodnes i løbet af de kommende 4 år.

Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
Med et hold unge under Storstrøms amts ungdomsgarantiordning er foretaget arkæologiske rekognosceringer på markerne i Norre ved den gamle Rødby fjord.
Der påvistes markante spor af en vikingetids/tidlig middelalderlig besættelse i form af østersøkeramik m.v. Om ældre aktivitet på stedet vidner en løsfundet fuglefibula, den første på Lolland.
Andre fund er en kobbersterling fra Lund, ca 1422, fragmenter af kridtpibe og fra nyere tid bl.a. talrige griffelstumper fra en nedlagt skole, jydepotteskår og ting med tilknytning til jordbruget.

I foråret er berejsning afsluttet i Vigsnæs, Tårs, Majbølle, Radsted og Toreby sogne, Musse herred. I den forbindelse er aflagt besøg ved 185 høje, 32 dysser og 6 jættestuer.

Sydsjællands Museum, Vordingborg
Genberejsning af fredede oldtidsminder i Sydsjælland og på Møn er genoptaget og afsluttes i indeværende år.

Stenalder

BEBYGGELSE
Nationalmuseets 1. afdeling, København
På Marievej i Vedbæk, (Søllerød sogn, Københavns amt) har 1. afd. i tiden 22.4. til 11. 5. foretaget en §49-undersøgelse af bopladslag fra sen Ertebølle- og tidlig tragtbæger kultur, da et forestående byggeri truede bopladslagene, der ligger på den højstliggende strandvold i Vedbæk-fjordens munding. Oldsagsmaterialet - talrige flintredskaber og keramik - er sammen med de arkæologiske og geologiske observationer af største betydning for Vedbæk-projektet, idet de kaster nyt lys over udviklingen i samfundsforhold, materiel kultur og naturforholdene i den vigtige periode hvor jægerstenalderen afløses af bondestenalderen.

Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors
Museet har foretaget en prøvegravning på en Ertebøllebopplads (Dyrholm I) i Øster Jølby i Øster Jølby kær. Pladsen har (haft) fine bevaringsforhold, men den er alvorligt truet af ny dræning. P.g.a. den slunkne §-49 kasse foretages der ingen større gravninger i løbet af sommeren.

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
I kapløb med harverne er der rekognosceret efter stenalderbopladser i såvel NV-Vendyssel som SØ-Vendsyssel, langs de gamle kystlinjer. Begge steder fandtes Ertebøllebopladser og nordpå tillige grubekeramiske pladser. I begge områder var der lavet et grundigt forarbejde af amatørarkæologer, som vi har samarbejdet med.

Sydsjællands Museum, Vordingborg
Registrering af en række bopladser fremkommet ved rekognosceringer begynder i august - og der tages hul på prøvegravninger i nogle udvalgte fundsteder som led i museets stenalderprojekt.

GRAVE
Langelands Museum, Rudkøbing
I forbindelse med et større forskningsprojekt har museet på Ærø foretaget besigtigelser og nybeskrivelser af samtlige registrerede megalitgrave samt registrering i 5 af øens 6 sogne, af en række privatsamlinger. Undersøgelsen omfattede såvel de ret få bevarede anlæg, som de talrige tomter. Selvom der for tomternes vedkommende mere var tale om berigtigelser af de gamle anlægs bestemmelser og ikke systematisk terrænrekognosceringer lykkedes det alligevel at lokalisere 10 hidtil ukendte megalitgravtomter. Det vil antagelig sige, at de 10 bevarede storstensgrave på øen udgør under 5% af det oprindelige antal.

Viborg Stiftsmuseum
I Ravnstrup, Finderup s., Nørlyng h., Viborg a. er gravet 3 overpløjede høje, deriblandt een med perifer oderkiste med stolpehul uden for østenden og een med en ringgrøft samt 2 lancetdolke og en pilespids oppløjet centralt.

Sydsjællands Museum, Vordingborg
En uregistreret gravhøj kom i vejen for dyrk-

ningen på Tofteagergård i Skibbinge. Sten blev hevet op - og en lancetformet flintdolk. Undersøgelse begynder aug.-sept,-

GENSTANDE

Museet på Koldinghus
Fra møllejer Fr. Klestrup, tidl. Kær mølle, Hejls, har museet modtaget en stor og veldokumenteret oldsamling fra Tved sogn og Fra Svanemosen og Bramdrupgård, Ødis sogn. Samlingen omfatter bl.a. bopladsopsamlinger med materiale fra ældre mesolitikum, der ikke tidligere var repræsenteret i museets oldsagssamling. Samlingen er særlig værdifuld, fordi giveren ikke alene har indsamlet redskaber, men også blokke og afslag.

Langelands Museum, Rudkøbing
Ved Humble by er foretaget besigtigelse af fundstedet for en af Rössen-kulturens skolæstøkser. Det sjældne fund er fremkommet ved vejarbejde i en knap 1 m dyb nedgravning, der desværre ikke indeholdt andre fund.

Nationalmuseets 1. afdeling, København
Fra afdøde fabrikant Poul Møllers (Borup) privatsamling har 1. afd. som danefæ modtaget en række oldsager af ben og tak, der fortrinsvis stammer fra Åmosen i Nordvestsjælland. Af genstandene kan nævnes ornamenterede hjortetaksøkser, ornamenterede spidsvåben af hjortetak, tværøkse af elsdyrtak m.m. samt en ravkæde med ialt 47 perler.

Broncealder

GRAVE
Forhistorisk Museum, Moesgård
I perioden 23.4. til 28.4. undersøgte museet en overpløjet gravhøj i Skovladen ved Fårvang, Århus. Ved undersøgelsen fandtes en plyndret centralgrav og resterne af en randstenskæde.

GENSTANDE
Langelands Museum, Rudkøbing
Ved Tjørneberggård på Sydlangeland er ved hjælp af en metaldetektor fundet yderligere 7 fragmenter af et yngre broncealders grebspidssværd, der synes nedlagt som offer ved kanten af et lille mosebassin.

Nationalmsueets 1. afdeling, København
Som danefæ er til 1. afd. indgået to fund af såkaldte "edsringe" fra den yngre broncealders periode V. Det første fund blev gjort af to børn som på deres faders mark ved Boeslunde mellem Korsør og Skelskør havde fundet to guldringe, hvis vægt var hhv. 770 og 572,5 g. Ringenes værdi udgør således det største beløb i kroner, der nogensinde er udbetalt for et danefæ-fund. Den ene af ringene er af en velkendt type - en lignende er for en del år siden fundet sammen med to andre ved Slotsbjergby på Vestsjælland. Den anden ring har som den første trompetformede endestyekker, men bøjlen er tre - delt, et træk, som aldrig før er set på nogen edsring. Kort tid efter forekomsten af dette enestående fund indløb meddelelse om endnu et fund af en svær edsring af guld. Meddeleren havde for ca 10 år siden fået ringen forærende uden at kende noget til dens værdi. Desværre kunne findestedet ikke lokaliseres med sikkerhed, men der er næppe tvivl om, at det også er på Boeslunde-egnen. Det var først en avisartikel om de to ovennævnte fund, som havde gkort ejerinden opmærksom på, hvilken kostbarhed hun var i besiddelse af - ringens vægt er 517,3 g. Boeslunde-egnen er i forvejen kendt for en række rige guldfund fra den yngre broncealder - og med de tre nyfund må man betragte egnen som den absolut guldrigeste i Danmarks yngre broncealder.

Silkeborg Museum
To drenge, Andreas og Karl-Martin Bundgård, Silkeborg, fandt under leg en velbevaret ældre broncealderspydspids af Bagterp-typen på toppen af en stor jordbunke skrabt sammen med en gravemaskine. Yderligere undersøgelser i terrænen gav ikke nye fund.

Sydsjællands Museum, Vordingborg
En nakkebøjet skafthuløkse fremkom ved drængravning nær Røstofte, Øster Egesborg son, Øksen lå på et stendække der muligvis ikke er naturligt. Stedet undersøges nærmere i september.

En stor velbevaret broncehalsring, en Vendelring, med cirkelprydede ender, er indkommet til museet fra Kapplgårde, Hyllinge sogn. Fundområdet gennemsøges.

Broncealder/jernalder

Silkeborg Museum
I forbindelse med undersøgelse af en C-fredet og en overpløjet gravhøj nær Kragelund er der i den ene høj fundet en ældre broncealdergravhøj og op til randstenskæden fandtes grundplanen af et hus på 3,5 x 3,5 m. I midten af huset fandtes et ildsted. Huset er endnu ikke færdigudgravet, hvorfor eksakt datering endnu ikke kan gives.
Den anden høj, som var overpløjet, var plyndret i centrum, men ved sydsiden fandtes en 4 x 4 m stor jernaldergrav. Denne er p.t. under udgravning.

Viborg Stiftsmuseum
Ved Korsøgård, Simested s., Rinds herred er en overpløjet høj udgravet. Den indeholdt rester af mindst 9 brændtbensgrave, her af een i mandslang kiste (centralgraven) og 2 i urner. Bronceragekniv og jernkrumkniv daterer anlægget til sen broncealder/tidlig jernalder.

Jernalder

BEBYGGELSE
Haderslev Museum
Naturgasgravning. Undersøgelser på stor jernalderboplads med huse, hegn og grubehuse fra 4.-5. årh. ved Lundsbæk.

Undersøgelse på 2 små lokaliteter med affaldsgruber ved Egernsund i forbindelse med naturgasanlægsarbejderne. Ældre jernalder-

Naturgasgravning. Færdiggørelse af undersøgelse af stor jernaldersboplads syd for Galsted med langhuse, hegn m.v. 4.-5. årh.

Den Antikvariske Samling i Ribe
I Føvling sogn er fremkommet en bopladsgrube fra førromersk jernalder periode Ia. Foruden keramik indeholdt gruben store stykker indsamlet myremalm.

Vejle kulturhistoriske Museum
Efter høst fortsættes udgravning af landsby fra 4.-5 årh. ved Nørre Snede.

GRAVE
Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
Ved Klæstrup, Jerslev sogn og Stoksted, Tårs sogn, er undersøgt stenbyggede grave fra ældre romersk jernalder. Begge grave er forstyrrede.

Ved Rugtved, Asdal sogn, er undersøgt en jordgrav fra ældre romersk jernalder.

Aalborg historiske Museum
1.5. til 15.10. Sejlflod. Undersøgelse af en meget rig gravplads fra yngre romersk jernalder - ældre germanertid med ca 350 grave. Derudover undersøges iår også et større bopladsområde, med bebyggelse fra forskellige af jernalderens perioder. Det sidst tilkomne bebyggelse fra yngre germanertid/ældre vikingetid med bl.a. grubehuse.

GENSTANDE
Langelands Museum, Rudkøbing
I en dyrket mose ved sydkanten af Ravnebjerg skov, Nordlangeland er fremkommet en del dyreknogler, et menneskekranium og skår af ældre jernalders keramik. Antagelig er der tale om levn af en eller flere offerhandlinger.

Nationalmuseets 1. afdeling, København
Fra Forhistorisk Museum, Moesgård har 1. afd. modtaget det "eksklusive" danefæ fra udgravningerne i 1979-80 i Illerup Ådal (Skanderup sogn, Skanderborg amt): En snoet guldhalsring med pæreformet lukke, fragmenter af skjoldbuler af sølv med forgyldt sølvpresblik, ornamenteret skjoldhåndtagsbeslag af sølv, skjoldbulesøm af sølv, 93 denarer, remdopper af sølv m.m.

Via Fyns Stiftsmuseum har 1. afd. modtaget en lille broncefigur, der for en del år siden er fundet ved Gudme (Svendborg amt). Figuren der formodentlig er fra germansk jernalder, er erklæret for danefæ.

Fra Lolland-Falsters Stiftsmuseum har 1. afd. som danefæ modtaget en ornamenteret fuglefibula af bronce fra yngre germansk jernalder. Fibulaen er fundet ved rekognoscering ved Norre (Nebbelunde sogn, Maribo amt).

Fra privat har 1. afd. modtaget en ornamenteret næbfibula af bronce fra yngre germansk jernalder. Fibulaen er fremkommet ved havearbejde i Øm (Glim sogn, Københavns amt).

Jernalder/vikingetid

Vejle kulturhistoriske Museum
I forbindelse med nedlægning af det danske naturgasnet foretager museet resten af året undersøgelse på strækningen fra Egtved til Lillebælt og på strækningen fra Egtved til Gedved. Forundersøgelserne viser et stort antal jernalderbopladser samt flere pladser fra Vikingetid.

Vikingetid

BEBYGGELSE
Haderslev Museum
Naturgasudgravning. Undersøgelse på vikingetidsboplads ved Vojens med langhuse og grubehuse. Udgravningen indstillet, men fortsætter efter høst.

Langelands Museum, Rudkøbing
Ved feltrekognoscering er lokaliseret spor af en bebyggelse fra vikingetid- tidlig middelalder på et sandet plateau ved Frellesvig, Nordlangeland. Der er også på stedet opsamlet et randskår af en klæberstensgrynde, stumper af Mayen-basalt, enkelte mindre jerngenstande samt en del Østersø-keramik. Lokaliteten vil blive nærmere undersøgt ved først givne lejlighed.

Vejle kulturhistoriske Museum
Fra 11.5. til 20.6. samt i september udgravning af vikingetidsboplads ved Vorbasse. Den resterende del af vikingetidsbebyggelsen vil blive forsøgt færdigudgravet. Anlægget har

særdeles velbevarede huse med omgivende hegn. Undersøgelsen foregår i samarbejde med Nationalmuseets 1. afdeling.

GENSTANDE
Nationalmuseets 1.afdeling, København
Via Roskilde Museum har 1. afd. fra privat som danefæ modtaget en forgyldt, rund broncefibula fra vikingetid (10. årh.). Fibulaen er fundet ved Sønderø (Himmelev sogn, Københavns amt).

Vikingetid/middelalder

Den Antikvariske Samling i Ribe
Med støtte fra Fortidsmindeforvaltningen har Den antikvariske Samling foretaget en nødudgravning i Tvedgade, Ribe. Undersøgelsen afslørede tykke kulturlag fra tidlig vikingetid, ligesom den sydlige udbredelse af Pajpøt kunne fastlægges.

Middelalder

Museet på Koldinghus
Ca 20.5. til 20.6. mindre arkæologisk undersøgelse i området, hvor Kolding Gråbrødrekloster engang lå.

Roskilde Museum
I lighed med tidligere år, gennemfører museet i sommer et arkæologisk beskæftigelsesprojekt under Roskilde amtskommune. Undersøgelserne har til formål at lokalisere og evt. afgrænse såvel i tid som i udstrækning, tidligere fundne aktivitetslag fra den tidligste middelalder i byens nordøstlige udstrækning omkring Sct. Ibs kirke. Tillige vil der blive foretaget undersøgelser lige syd for Roskilde Domkirke.

Svendborg og Omegns Museum
For at fastslå byens fortifikation mod nord er der foretaget mindre undersøgelser i haverne til Bagergade 20 og 22. Her påvistes en voldgrav på skråningen ned mod Dronnigemaen, Byens voldgrav er også målet for en lignende undersøgelse syd for Skattergade 18. Begge udgravninger finansieres af Middelalderbyprojektet og udføres af museets personale.

Sydsjællands Museum, Vordingborg
I samarbejde med Nationalmsueets 2. afd. er et projekt om identifikation af eksisterende gravebøger og planer fra udgravninger i Vordingborg borgruin påbegyndt. Formål: udfærdigelse af gravningsrapporter og derigennem en oversigt over undersøgelserne som foregik siden slutningen af forrige århundrede frem til og med 2. verdenskrig.

Middelalder/renaissance

Langelands Museum, Rudkøbing
Ved Navnegården i Helsned er afdækket rester af et svært, stærkt ødelagt fundament bestående af store sten og munkesten. Trap omtaler en "Sørøverborg" på stedet. Muligvis kan fundamentet stamme fra en væbnergård, der nævnes i 1400-tallet.

Fra Tranekær slots søndre voldgrav er optaget en del af en svær egetræsvandledning, der har reguleret vandtilførslen mellem 2 af gravene.

Viborg Stiftsmuseum
Ved undersøgelse i Sct. Mogensgade matr. nr. 152-155 påvistes kældre fra to stenhuse langs Mogensgade. Det nordligste hus var senmiddelalderligt. Men i dele af kælderen indgik rester af en 1300-tals kælder fra et bindingsværkshus. Det sydligste hus har været et gavlhus fra ca 1600. I 1667, da begge huse udbrændte, var der i dette hus indrettet en vinstue kaldet Paradis. I kælderen fandtes mange skår fra datidens vinflasker.

Ved Viborg Domkirke foretages i maj-juni undersøgelser for at efterspore tidligmiddelalderlige fundamentsforløb uden for den nuværende kirkebygning.

Renaissance

Museet Falsters Minder, Nykøbing Falster
Kragsnapps Hus. Langgade 2, Nykøbing F. - en af de fredede bygninger, der huser museet - er af Fredningsstyrelsens 6. kontor blevet underkastet en bygningsundersøgelse ved arkitekt Søren Lundqvist. Af rapporten fremgår det bl.a. at Kragsnapps Hus sandsynligvis er nogle årtier ældre end nabohuset, Czarens Hus, og opført i 1600-tallets sidste halvdel.

Nyere tid

VÅBEN
Tøjhusmuseet, København
Museet har den 6. maj fået to sjældne sabler: Korpssabel M. 1812 med skede. Sablen er idag meget sjælden da den blev afkortet året efter. Skeden. der ellers kun kendes fra afbildninger er en genstand museet længe har ønsket. Den anden sabel er en smuk Scimitan med inskription: "Diesen Säblen trug der Feldmarschal Fürst Blücher v. Wahlstadt und schenkte ihn mir Zum Andenken im Jahre 1816. G. BlücherAltona". Blücher Altona var Fürst Blüchers nevø, og modtog sablen af sin onkel mens denne i en

periode boede hos hans fader, der var dansk stadtholder i hertug-dømmerne.

BESÆTTELSESTIDEN
Bangsbomuseet, Frederikshavn
Som følge af en efterlysning i tidligere gestapofangers blad "Pigtråd" og gennem Mosaisk TRossamfund er indkommet fra forskellige givere en lang række effekter fra danske jøders internering i kz-lejren Theresienstadt under besættelsen. Nævnes kan pengesedler, jødestjerner, rem og fløjte for det jødiske politi, identitetskort, rationeringskort, hjemsendelsespapirer m. m.m.

AFHOLDSBEVÆGELSEN
Aalborg historiske Museum
Fra en privatsamler er modtaget en meget stor samling af genstande og arkivalier fra en lang række nu nedlagte afholdsloger af N.I.O.G.T.-ordenen i Nordjylland. Centralt i denne enestående samling er en komplet loge fra Nibe med alt inventar bevaret. Alt var veldokumenteret med proveniens o.s.v.

LEGETØJ
Museet på Koldinghus
Museet har som gave fra Anton Petersen, Kolding modtaget forskellige stykker drengelegetøj fra før 1920.
Fra Minna Christensen, Kolding, har museet modtaget to stykker mekanisk legetøj fra 1920'erne.

SØFART
Bangsbomuseet, Frederikshavn
I maj-juni genoptages i samarbejde med Skibshistorisk Laboratorium undersøgelsen af historisk vrag udfor Lyngsaa - en jagt fra 1700-årene.

Efter fhv. styrmand Christian Calender har museet arvet en del genstande, der belyser både en af byens "kaptajnsslægter" og udfylder huller i søfartssamlingen: bl.a. et skibsportræt, sejlmagerværktøj og -pose, en tegning af byen fra 1914, søkort og fiskeredskaber. Christian Calenders mor stammede fra en skipperfamilie på Fanø, og hans hjem rummede mange minder, herunder en hel 1800-tals stue, herfra.

LANDBRUG
Odsherreds Museum
Museet har bl.a. modtaget: Aspargesmulder - hestetrukken, ombygget til traktor - fra Lammefjorden ca 1940.
Maskine til plantning af peberrod - hestetrukken fra Lammefjorden ca 1940.
Græshøster-tophøster - model til prototype. Hestetrukken.
Alle eksempler på lokalt fremstillede specialmaskiner til specialafgrøde ved dyrkningen på Lammefjorden.
En åleruse til ålefangst i landvandskanalen omkring den tørlagte Lammefjord.
Arbejdstøj fra 1930-40 fra Lammefjorden.
Fra Pumpestationen på Audebo har museet modtaget redskaber til fjernelse af sten fra den tørlagte Lammefjord.
I samarbejde med planteavlskonsulent Harald Jensen, Asnæs, har museet besøgt avlere på Lammefjorden. De foreløbige resultater udmøntes i udstillingen om Lammefjorden på museet i Fårevejle. Vi har koncenteret os om arealanvendelsen, maskinudviklingen og livshistorier. Arbejdet fortsætter fra Odsherreds Museum.

FOTOGRAFI
Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
Med udgangspunkt i museets store samling af glaspladenegativer har museets arkiv gennemført en undersøgelse omkring de ca 100 erhvervsfotografer, der har virket i Hjørring og de omliggende primærkommuner mellem 1846 og 1980. Undersøgelsen der er gennemført af civilværnepligtig Jørgen Tillemann Jensen, har resulteret i en ca 400 sider stor fortegnelse over fotograferne. Arkivet arbejder videre med emnet og vil søge at få de opnåede resultater publiceret.

Sæby Museum
Fra stationsbyen Dybvad's "pionertid" 1910-20 er indkommet godt 2000 glasnegativer omfattende bybilleder, værksteder og personbilleder, dog størstedelen atelierfotos.

MØLLER
Langelands Museum, Rudkøbing
Museet har nu afsluttet registreringen af forhenværende og eksisterende møller på øen. I et forsøg på at bevare i alt fald nogle af møllerne for eftertiden har museet udarbejdet et beskæftigelsesprojekt, som nu er fremsendt til de respektive myndigheder. På baggrund af erfaringerne med de langelandske møller er vi på museet ikke i tvivl om, at det ville gavne de fredningsmæssige interesser, hvis museerne fik ansvar for tilsyn med de kulturhistoriske bygningsværker.

GULDSMEDE

Københavns Bymuseum

Museet har som gave modtaget et guldsmedeskilt i form af en stor forgyldt ring. Skiltet er fra begyndelsen af dette århundrede.

KOBBERSMEDE

Næstved Museum

Mag.art. Grete Rung har foretaget indamling af et repræsentativt redskabsinventar til kobbersmedehåndværket fra nyligt afdøde kobbersmed Aage Aarslev Jensens værksted på Gamle Magle Mølle i Næstved.

SØLVSMEDE

Fredericia Museum

Museet har ved køb erhvervet et par kammerstager fremstillet af Fredericia-mesteren Hans Jørgen Mathiesen (1809-69).

Holstebro Museum

Fra boet efter cand.jur. Iver Heiberg, Lyngby har museet modtaget en samling på 83 sølvfugle. Af særlig interesse er en del fugle fremstillet af Viggo Billing, Varde og Fritz Sophus Albertus, København.

Museet på Koldinghus

For Guldsmedemester af Kolding Holger Kyster og hustru Emma født Lindemanns legat til fordel for Museet for Koldingshus Len har museet indkøbt et sølvbæger fra 1712. Bægeret er fremstillet af Niels Gertsen Thorbrügger, mester i Kolding 1710-1762.

Fra Frk. Marie J. Petersens og fru Erna Nielsens legat til fordel for Museet på Koldinghus har museet indkøbt forskellige stykker korpusvare fra Hans Hansens Sølvsmedie, Kolding.

Museet Falsters Minde, Nykøbing Falster

En barok sølvske med trefliget skaft og inskription 1694, er skænket museet af en tidligere nykøbingenser, nu bosat i USA. Skeen er uden stempler, men af samme type, form og udsmykning som en anden ske i museets samling, og denne bære Anders Jensen Scheels stempel. Anders Jensen Scheel var guldsmed i Nykøbing ca 1671-1713.

Kulturhistorisk Museum, Randers

Museet har indkøbt to sølvskeer af lokale mestre: Søren Peter Odgaard (1791-1833) og Jørgen Henning Momme (1803-1884)

Sæby Museum

Registrering af altersølv og iøvrigt alterudstyr foretaget i de 11 kirker (8 sogne) i Sæby kommune. Jfr. herom artiklen "Altersølv fortæller lokalhistorie" i Vendsyssel Nu og Da 1981.

INDBO

Frederiksborgmuseet, Hillerød

Fra boet efter frk. Elisabeth M. Ørsted har museet erhvervet et skriveskrin med kronet FCC en bisquitbuste forestillende H.C. Ørsted samt en pastel af farverenken Engelke Cathrine Møller, f. Ørsted, 1744-1822.

Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors

Fra en anonym giver er der indgået veloplyst samling møbler og husgeråd, værktøj og tekstiler fra perioden 1850-1950.

Museet på Sønderborg Slot

Som testamentarisk gave efter overlærer frk. M. Roed-Müller har museet modtaget bl.a. et chatol, en dragkiste, tre stole, et Sønderborg-standur, en del porcellæn og fajance, nogle tekstiler og en del arkivalier.

TEKSTILER

Museet på Koldinhus

Fra Vibeke Jacobsen og Ragna Thoustrup Hansen, begge Kolding har museet modtaget tekstiler fra o. 1900.

DRAGTER

Museet på Koldinghus

Fra Laurids Steffensen, Kolding, har museet modtaget en brandinspektøruniform, der har været brugt i perioden 1952-1974.
Fra Anna Dons, Kolding, har museet modtaget et par brudesko fra 1907.
Museet modtager fortløbende babyudstyr og børnetøj fra 1970'erne og 1980'erne.

ERINDRINGSGAVER

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring

Museet har som gave fra fru Anny Vanggaard modtaget en erindringsmedalje for deltagelse i krigen 1848-50 med følgebrev. Medaljen har tilhørt gårdmand Søren Pedersen, Bagterp ved Hjørring, hvis biografi bl.a. med omtale af hans krigsdeltagelse findes i Ths. Holt: "Selvejende gårdmand Peder Jensen Holtets slægt".

ETNOLOGI

Vendyssel historiske Museum, Hjørring

Som resultat af et samarbejde med Hjørring gymnasium har museets arkiv nu modtaget ca 50 timers lydbåndsoptagelser med interviews fra Vendsyssel omkring dagliglivˇ i 2o'erne og 30'erne samt dagliglig og modstandskamp under besættelsen.

TOPOGRAFI

Bangsbomuseet, Frederikshavn

Ved køb er erhvervet farvelagt tegning af Martinus Rørbye: Studekjøretøj i Elling, Vendsyssel 1833.

Københavns Bymuseum

Museet har erhvervet nogle raderinger med københavnermotiver af Rasmus Nellemann og Søren Hjorth Nielsen.

Museet har købt en akvarel af Chr. Zeuthen fra 1885. Billedet viser et udsnit af Købmagergade, bl.a. Den Kongelige danske Porcelænsfabrik.

Museet har købt et maskin vævet vægtæppe fra begyndelsen af dette århundrede med Rådhusplads-motiv.

Kunst og kunsthåndværk

Frederiksborgmuseet, Hillerød

Som testamentarisk gave fra fru Eleanor Cloutman, født Hasselriis, Californen, har museet modtaget følgende portrætter: violinistinden Amalie Hansen Hasselriis, 1828-1879, udført af Johan Julius Exner og silke-, ulden- og lærredskræmmer Frederich Richter, 1742-1802 formentlig Jens Juel 1772

Nyerhvervelser: et portræt af Bodil Koch, 1903 -1972, udført af Henning Jensen.
To tegninger af Liva Weel, 1897-1952, udført af henholdsvis Mogens Lorentzen og Børge Bilmann Petersen.
En tegning forestillende Valdemar II i fangenskab med sin søn hos grev Henrik af Schwerin, udført af Adam Müller 1835.

J.F. Willumsens Museum, Frederikssund

Der er erhvervet to akvareller, forarbejder til "Stenbrydere i en frodig bjergegn" 1891 og til "Badende børn. Sol og ungdom". Desuden er erhvervet knap 200 tegninger fra J.F. Willumsens familie, bl.a. forarbejder til malerier fra 1880'erne, "Montagnes Russes", "Kildende med den dybe tone" og bogillustrationer.
J.F. Willumsens "Badende børn på Skagens Strand" er fra Skagens Museum deponeret i mindst 25 år på Willumsens Museum.

Holstebro Kunstmuseum

Gave fra Andreas og Gudrun Bentsen: Astrid Noack, Siddende kvinde med barn, gips, 1953, h.36 cm
Gave fra anonym giver: Erik Thommesen, Mand, bronce, 197o, h. 43 cm.
Gave fra Ejler Bille: to tegninger, 1976-78.
Gave fra fru Spence Christensen: Ejler Bille: Komposition, 1949.
Gave fra Dr.phil. Marie og Dr. phil. Ole Hammer: to sorte Chimu krukker, en Tiahuanacq vase med firben, en lama rørknogle med rækker af små hvide snegle: Inca-kalkbeholder til brug ved kokatygning, fem Nasca tene.
Køb: Hanne Sejrbo Nielsen (f. 1950), 4 tegninger og 7 raderinger.
Lisbeth Nielsen (f. 1952) Mand med ø1, bronce, 1979, 49 cm. Mor med barn, bronce 1980, 55 cm.
Depositum: Kirsten Christensen, Selvportræt, 1974.

Hjørring Kunstmuseum

Erhvervet for egne midler:
Niels Larsen Stevns. 1864-1941: Jenny Lind synger. akvarel, 27x33 cm.
H.C. Andersens afsked med moderen, akvarel, 43 x 62 cm. Begge forarbejder til udsmykningen af H.C. Andersens hus i Odense.
Kristus velsigner de små børn. 1939. 40x35 cm. akvarel.
Poul Bjørklund. f. 1909. Selvportræt. olie på lærred. 40 x 35 cm.

Kunstindustrimuseet, København

Nyerhvervelser:
Toiletmøbel, såkaldt poudreuse, af rosentræ, signeret G. Cordie, Paris, ca 1770-1780. Gave fra Kunstindustrimuseets venner.
Vandkande, såkaldt aiguiere, af sølv, mester Jean-Pierre Charpenat, Paris, 1784.
Terrin med underfad af porcelæn, dekoreret af H.C. Ondrup og A.B. Lehn, udført på Den Kongelige Porcelainsfabrik, København, før 1780. Gave fra Helge Jacobsens legat.
Slendang af bomuld samt tråde af guld og sølv, Sumatra, 19. - 20. årh.
Lysekrone af bruneret metal og glas, tegnet af Poul Henningsen, udført hos Louis Poulsen, København, 1933-1940.
Forskellige keramiske arbejder udført af Malene Müllertz, Lisa Engquist, Myre Vasegaard og Alev Siesbye, København, 1976-198o, samt et arbejde af Gerd Knäpper, Japan, 1980.
Præsentertallerken af fajance, udført enten på Fabrikken De Metalen Pot (Lambert vand Eenhoorn) eller på fabrikken De Dobbelde Schencken (Louwijs Fictoorsz), Delft, ca 1700.
Æske af glas med sølvmontering, "Heians drøm", udført af Kyohei Fujita, Japan , 1978. Gave fra kunstneren.

Til billedsamlingen er erhvervet:
56 tegninger og udkast til sølvarbejder samt en skitsebog, udført af Thorvald Bindesbøll. Gave

fra Kongelig Hofjuveler A. Michelsen A/S.
Et træsnit af Utagawa Toyokuni (1769-1825): Nakamura Tomijuro som samourai og Onoe Kikunojo, friseeret med en tsuno Karushi. Gave fra Gutenberghus-gruppen.
Bodil Bødtker-Næss: skitser til tæpperne "Stjernehimmel" og "Blomstereng" og "Rytme med skygger", samt skitse til et tæppe i et kontorlokale i Gutenberghus.
Akvarel af Thorvald Bindelsbøll: stor tegning til en vase, 1895.
Plakater af bl.a. Mikael Witte, Saul Stenberg

Køge Skitsesamling
Som gave fra maleren Ib Geertsen er modtaget grundplaner over sygehusene i Næstved og Ålborg med angivelse af farver på vægge, døre m.v.
For egne midler er erhvervet:
Ib Geertsen: skitser i blyant og tempera samt model til væggen i hallen på Næstved Sygehus.
Ib Geertsen: Model til siddeskulptur. Modellen i gasbeton, den færdige skulptur i granit, 1978.

Kunstmuseet i Sorø
Nyerhvervelser: Museet har modtaget en samling akvareller af Ole Kielberg som gave fra kunstneren.
Preben Hornung: "Atelierbillede", 1979. maleri
J. Fr. Vermehren: "En mand der ryger pibe", 1881. maleri.

Statens Museum for Kunst, København
Erhvervelser:
Carl Marcus Tuscher: Familiegruppe i en slotspark.
Julius Paulsen: Skt. Hans Nat ved Tisvilde strand. 1866.
N.A. Abildgaard: Stående mandsfigur.
P.S. Krøyer: Alfred Gouillon.
J.A. Jerichau: Selvportræt.
Jan Leth: Skal. 1979. bronce
Jan Leth: Skal. 1980. bronce.
Jens Birkemose: Maleri. 1981
Willy Ørskov: Interiør. 1961. bronce
Willy Ørskov: Vær i tre planer. 1960.

Den Kongelige Kobberstiksamling, Statens Museum for Kunst, København
Erhvervelser:Henrik Have: Rakker. 1981. En mappe med 9 raderinger, udgivet i forbindelse med kunstnerens bog: Rakker. Flygtning på stedet. En bog om Anne-Marie Grønning 1836-1901. Ringkjøbing 1980.
Stig Brøgger: Mandebilleder. 1980. Serie på 10 fotogafiske blade,hvoraf de 7 er gave fra kunstneren.
Endvidere kan nævnes erhvervelser af bl.a.: Eckersberg, Marstrand,Willumsen, Larsen-Stevns, Rich Mortensen, Hanne Sejrbo Nielsen, Troels Wørsel, Ernst Fuchs, Erich Brauer.

Sønderjyllands Kunstmuseum, Tønder
Erhvervelser: Vilhelm Bjerke-Petersen: (selvportræt) 1938.
Jeppe Madsen-Ohlsen: Hjem fra aftengudstjeneste 1935.
Arne Haugen Sørensen - Træsnitserie "Dur og Damer".

Vejle Kunstmuseum
Erhvervelser: Egon Mathiesen: Model billede 201 x 77,5. 1942. Gave efter ansøgning fra Sparekassen SDS, Vejle.
Henry Fabricius Jensen: Portræt af kunstnerens mor, 65,5 x 51, 1961.
Olaf Rude: Opstilling med potteplante og figur 87,5 x 82, 1917.

Øregård Museum, Hellerup, København
Ved køb er erhvervet et maleri fra Ordrupvej ca 1925. Ved gave er erhvervet: Elisabeth Bøgh: Udsigt fra Maltegårdens have mod Charlottenlund.

Aarhus Kunstmuseum
Blandt talrige erhvevelser nævnes følgende:
Objekter og skulpturer af Edward Kienholz, Daniel Spoerri, Tim Ulrichs, Ben Vautier, Stig Brøgger, Erik Gram-Hansen, Mogens Otto Nielsen og Lillian Polock.
Grafik af Richard Artswager, Ernst Fuchs, Joe Tilson, Stig Brøgger og Richard Mortensen.
Tegninger af Claes Birch, Peter Brandes og Erik Ortvad.
Fotografi af Jørgen Borg, Henrik Bøgh, Åge Fredslund Andersen og Torben Huss.

Efterlysning

Museiintendent Gustaf Åberg, Storgatan 22, S. 272 00 Simrishamn, Sverige efterlyser efterladt materiale (skitsebøger, skitser, breve m.v.) efter maleren, professor Niels Simonsen (1807-1885) kendt for sine genremalerier fra Nordafrika og Slesvigskrigen. Niels Simonsen har også beskæftiget sig med nordisk folkelivsskildring i sine malerier og foretog en studierejse til Dalarne og Skåne. Meddelelse om sådant materiale kan sendes direkte til Gustaf Åberg eller til Museumsmagasinet redaktion, Viborg Stiftsmuseum, 8800 Viborg.

Fredninger o.l.

Aabenraa Museum
Til en bevarende lokalplan, der skal udarbejdes for Stubbæk bymidte, har museet tilbudt

at indsamle historisk viden især om bygningernes brug og indretning. Kommunen, der råder over en restaureringsarkitekt, vil til gengæld gøre mere ud af sin beskrivelse og opmåling af bygningerne, end den var strengt forpligtet til. Tanken er at udbygge dette samarbejde ved den forestående kommuneplanlægning, og om muligt inddrage lokalhistoriske grupper i registreringsarbejdet. Netop i Stubbæk, hvor byens nærhed mærkes stærkt ved anlæg af omfartsveje og nyt boligbyggeri, har beboerne vist interessse for at deltage i registrering.

Døde

Museet på Koldinghus
Museets rengøringsassistent gennem mange år, fru Anna Madsen, er efter kort tids sygdom afgået ved døden.

Jubilæum

Frederiksborgmuseet, Hillerød
Den 26. juni har konservator Niels Wivel været ansat ved museets konserveringsatelier i 25 år.

Møder, rejser, kurser

Frederiksborgmuseet, Hillerød
museumsdirektør Povl Eller har i tiden 25.4. til 2.5. været på en rejse til Japan i forbindelse med udstillingen "Danmark - kongerige i 1000 år" i Tokyo, hvortil museet havde udlånt portrætter, møbler, sølvtøj og Flora Danica-porcelæn.

Nationalmuseets 1. afdeling, København
Den 6. - 8. maj deltog Elisabeth Munksgaard i det første internationale tekstilsymposium i Neumünster, med et foredrag om den galliske kjortel fra Rønbjerg.
Symposiet, der havde deltagelse fra seks lande, blev så vellykket, at man besluttede at mødes hvert tredie år. Næste møde er foreløbig planlagt til at finde sted i Bergen.

Bestyrelser

Dragør Museum
Cand.mag. Gunvor Petersen har fra 27.4. afløst Svend Jans som formand for Dragør Museumsforening.

Ansættelser, afskedigelser, orlov

Fredericia Museum
Siden 1. april har revalident Th. Trampedach været ansat på forsøgsbasis til varetagelse af vedligeholdelsesopgaver.

Frederiksborgmuseet, Hillerød
1. maj er opsynsbetjent Sigurd Ejler Hansen fratrådt sin stilling ved museet.
Fra samme dato tiltrådte opsynsbetjentene Hans Peter Hansen og Helge Jørgensen.

Holstebro Kunstmuseum
Museets kustode gennem alle årene Helmuth Føgh er fratrådt p.g.a. alder pr. 1. maj

Som ny kustode er ansat Per B. Pedersen
Rengøringsassistent Ketty Madsen er fratrådt pr. 1. maj. Hun afløses af Gerda Poulsen

Som museumsinspektør er pr. 1. maj ansat mag. art. Jesper Knudsen.

Under beskæftigelsesordningen er ansat: John Sørensen fra 1. maj og Edel Klaustrup fra 15. maj.

Museet på Koldinghus
Pr. 1.2. er Anna Louise Pedersen ansat som rengøringsassistent.

Københavns Bymuseum
Mag.art. Luise Skak-Nielsen er pr. 1. maj ansat som museumsinspektør.

Cand.mag. Allan Schmidt, der har været ansat som 9-mdr.'s langtidsledig med henblik på udarbejdelse af undervisningsmateriale, fratræder 20. juli.

Langelands Museum, Rudkøbing
Museet har pr. 1.4. ansat konserveringstekniker Knud Botfeldt på museets konserveringsanfdeling.

Nationalmuseets 1. afd., København
I kraft af beskæftigelsesforanstaltning er John Uhl pr. 21. april ansat som EDB-planlægger ved 1. afdeling i tilknytning til centralregistreringsprojektet.

Nationalmuseets Farvekonservering, Brede
Følgende personer er ansat på farvekonserveringen:
Konserveringstekniker Barna Bengtsson pr. 1.1. Konserveringstekniker Anna-Grethe Rischel pr. 1.1. Konserveringstekniker Søren Bernsted pr. 12.1. og assistent Lillian Duekjær pr. 16.2.
Endvidere er restaureringstekniker Jens Borød pr. 1.4. udnævnt til konservator.

Odder Museum
Mag.scient. Anne Marie Flindt er pr. 1.2. ansat som vikar for museumsinspektøren under dennes orlov..

Odsherreds Museum
Kustode Holger Thårup er pr. 1.6. ansat som tjenstgørende ved afdelingen i Fårevejle.

Rosenborg-samlingen, København
Konservator Katia Johansens arbejde som § 97-henvist er ophørt. Ved en bevilling fra Carlsbergs Mindelegat for Brygger J.C. Jacob-

sen på 50.000 kr. er det blevet muligt at forlænge hendes arbejde med samlingens tekstiler, fortrinsvis de kongelige dragter.

Pr. 1.3. er som § 97-henvist for 9 måneder ansat cand.mag. Niels Hemming Frandsen, hvis arbejdsområde skal være at udarbejde materiale til skoleklasser på besøg.

Roskilde Museum
Med virkning fra 1.1. er tidligere museumschef Niels A. Christiansen fratrådt sin stilling som konsulent ved Roskilde Museum. Niels A. Christiansen blev umiddelbart før sin fratræden tildelt Ridderkorset for sin store indsats for byens museum.

Efter mange års medarbejderskab som kustode ved museet, måtte Holger Tvede pr. 1.5. fratræde p.g.a. sygdom.

I foråret er følgende blevet ansat for en 9 måneders periode under beskæftigelsesloven: Fotograf Flemming Rasmussen og maler Niels-Erik Jørgensen.
Under revalideringen er vognmand Kaj Jensen blevet tilknyttet museet.
Som civilværnepligtig er Claus Vandall Larsen blev udstationeret for en 9 måneders periode.

Silkeborg Museum
Pr. 1.8. er Erik Jensen, som er læreruddannet, ansat som museumsassistent ved museet.

Skjern Museum, Bundsbæk Mølle
Birgit Paridon er tiltrådt halvtidsstilling som kontorassistent ved museet.

Svendborg og Omegns Museum
Følgende 9 måneders langtidsledige er blevet ansat : Janine Mercier, kontorarbejde m.v., Pia Blohm, registrering m.v., Gina Lærkegaard Pedersen, kustodemedhjælp, Hannah Carlsen, tegner,lay-out, Karl Jørgensen, altmuligmand, Eigil Simonsen, murer, Hanne Carlsen, Pia B. Rasmussen, Anne Magner Jensen og Oda Aamand udgravningsarbejde m.v.

Sæby Museum
Pr. 1.5. er cand.mag. Jørgen Peder Clausager ansat som arkivar ved Sæby Museums lokalhistoriske arkiv, Byhistorisk Arkiv.

Museet på Sønderborg Slot
Ved museets billetsalg og kiosk er, efter Henning Lind, som efter en årrækkes tjeneste er gået på efterløn, ansat Svend Lauritsen fra 1.5.

Museet for Thy og V. Hanherred, Thisted
Museumsinspektør,mag.art. Jens-Henrik Bech har i forbindelse med orlov fra 1.1. til 15.3. været ansat som videnskabelig medarbejder ved Forhistorisk arkæologisk institut, Århus Universitet.

Lars Klemme er pr. 1.4. ansat som museumshåndværker og afløser Herluf Pedersen, der pr. 28.2. er bevilget afsked fra stillingen under 40/60-ordning

Eva Jordy Holst er pr. 1.4. ansat som registreringsmedhjælp på 40/60-ordning

Vejle kulturhistoriske Museum
Pr. 1.5. er mag.art. Lone Hvass ansat som museumspædagog i en halvtidsstilling.

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
Birte Christensen er fra 1.5. ansat som museumssekretær

Aarhus Kunstmuseum
Ny vagtmester Steen Longfors er tiltrådt ved museet den 1.3.

Konservering

Holstebro Kunstmuseum
Efter endt konservering er tre store Heerup-billeder atter på plads i museet: Patte-barnet 1934, Paradisets have 1945, Hylde-træet 1946 - ligesom samlingen af Heerup-tegninger med noder og sangtekster også har gennemgået konservering.

Langelands Museum, Rudkøbing
Konserveringsafdelingen ved museet har an-skaffet en micromat 100 med diverse udstyr til supplering af eksisterende grovere apparatur.
Desuden indkøbtes svingarm-udstyr til ar-bejdsmikroskop.
Bevillingen kom fra Statens Museumsnævns Rådighedssum.

Museet på Koldinghus
Museets oldsagssamling er under gennem-gang og nyregistrering. Sidelø bende ud-føres et stærkt påkrævet konserverings-arbejde.

Museets senmiddelalderlige alterfigurer fra Hjarup kirke er efter gennemgang og soig-nering genopstillet i samlingen i et nyfremstillet alterskab.

Rosenborg-samlingen, København
Konservator Katia Johansen har konstrueret nye ophæng til samlingens magasinerede gobe-liner, tekstiler, tæpper o.l. Disse vil i fremtiden hænge på ruller i stedet for at ligge på hylder.
Stativer m.v. hertil er betalt af C.L. Davids legatfond.

Jens Juels store kroningsbilleder af Chri-stian VII. som er i en meget dårlig stand, er blevet bragt til undersøgelse på konser-veringsafdelingen på Statens Museum for Kunst. Formålet er at danne sig et overblik over skadernes omfang, så der kan opstilles en plan for restaureringen. Hvis der ikke kan skaffes penge til dette, kan det blive nødvendigt at ophænge billedet med påklist-ret rispapir over visse partier, der truer med at skalle af.

Som led i den restaurering af Rosenborgs ure, der blev iværksat sidste år, har urmager Niels Petersen påbegyndt istandsættelsen af et nat-ur, som sidder indsat i kabinet fra Frederik IVs tid. Restaureringen bekostes af en bevilling fra C.L. Davids legatfond.

To gueridoner, tegnet af Lillie, er bragt til restaurering på slotsinventariekommis-sionens snedkerværksted. Arbejdet betales af C.L. Davids legatfond.

Kunstmuseet i Sorø
Museet har fået konserveret fem middelalderlige træskulpturer på Konservatorskolen.

Sikkerhed

Kunstmuseet i Sorø
Med tilskud fra Tipsmidlerne har museet nu fået installeret tyverialarm.

Bygningsmæssige forhold

Holstebro Kunstmuseum
Fra Ringkøbing amt er modtaget 13.542 kr. som tilskud til anskaffelse af klimamålingsappara-tur.

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
1. juni tager museet en ny hovedingang i brug. Adgangen til samlingerne vil herefter ske fra Museumsgade 3.

Københavns Bymuseum
Vinduer m.v. på hovedbygningens havefacade vil i løbet af sommeren gennemgå en større instand-sættelse.

Langelands Museum, Rudkøbing
Muset har i april og maj gennemført en omfatten-de udflytning fra 2 ældre magasiner til et lejet magasin i et pakhus, der hører til byens smukke gamle købmandsgårde. Ved isolering af vinduer og døre og ved gori- og cabolineumbehand-ling af gulve og tømmer er der blevet et anven-deligt magasin på det 260 m^2 store kornloft. Ved at leje sig ind i gamle pakhuse kan museerne skaffe sig magasinplads og samtidig medvirke til at bygningerne vedligeholdes.

Roskilde Museum
Som beskæftigelsesarbejde under Roskilde kom-mune er der påbegyndt anlæggelse af en "muse-umshave" bag museets administrations- og værk-stedsbygning i Sct. Olsgade 17. Haven vil til sin tid rumme museets stensamling og tjene som rekreativt åndehul for trætte besøgende.

Silkeborg Kunstmuseum
Museets byggeri er nu så langt, at der har været holdt rejsegilde på sidste del af komplekset. Byggeriet afleveres til museet sidst i septem-ber, hvorefter indretningen påbegyndes.
Museet åbnes for offentligheden 3. marts 1982.

Svendborg og Omegns Museum
Det særlige Bygningssyn har fredet Viebælte-gård, der blev opført i 1872 efter tegninger

af arkitekt J. Juel Eckersberg som fattiggård for Svendborg Købstad. Viebæltegård fungerede siden som tvangsarbejdsanstalt og forsorgshjem indtil 1974, hvor Svendborg kommune overdrog det store bygningskompleks til museet. Viebæltegård rummer nu udover en stor fattiggårdudstilling, samlingen fra Sydfyns oldtid og middelalder, guldsmedværksted, værtshus anno 1900, særudstillingslokaler også museets administration, værksteder, magasiner, byhistorisk arkiv samt tjenestebolig for forvalter og opsynsmand.

Sydsjællands Museum, Vordingborg
I juni begynder overflytningen af museets samlinger fra nyere tid til museets nye, moderne magasinlokaler.

Vejle kulturhistoriske Museum
Museet har fået nyt magasin for store genstande i et lokale på ca 400 m^2.

Aabenraa Museum
Efter i flere år at have lidt under pladsmangel har museet lånt et stort kælder- og sikkerhedsrum til magasin. Det vil løse problemerne i de første år. Flytning og opstilling af genstande vil forhåbentlig være afsluttet til sommer. Det vil give plads til, at de nuværende magasinrum indrettes til værksted og mørkekammer.

Udstillingstekniske forhold

Rosenborg-samlingen, København
Efter en bevilling fra C.L. Davids legatfond er opstillet nye snorestandere på slottet. Standerne er tegnet af kgl. bygningsinspektør Nils Koppel.

Administrative forhold

Odsherreds Museum
Museets journal og arkiv er revideret og der er udarbejdet navnekartotek på alle museums- og administrationssager. Dette uvurderlige arbejde er udført af kontorassistent Solveig Kristensen for beskæftigelsesmidler i samarbejde med museets kontorassistent Anne-Marie Elmbak.

Skjern Museum, Bundsbæk Mølle
I perioden 9.6. - 10.7. er Bundsbæk Mølle lukket på grund af filmsoptagelser til Lene og Sven Grønlykkes nye film "Børsterne", der delvis udspilles på Bundsbæk Mølle.

Svendborg og Omegns Museum
Museet har indgået en samarbejdsaftale med Ringe Statsfængsel, der yder arbejdskraft til undersøgelser, restaureringer m.v. samt foretager en del fotoarbejde i fængslet for museet.

Aarhus Kunstmuseum
Museet har gennem nogle år som gaver erhvervet en række fremragende eksempler indenfor kunsthåndværk, kunstindustri og design. Det er besluttet fra 1.1.1981 at oprettet et særlige inventar "K" for disse kunstværker.

Registrering

Willumsens Museum, Frederikssund
J.F. Willumsens samling af tørrede planter fra århundredskiftet er blevet registreret.

Andet – mistet og fundet

Muset på Koldinghus
Fra museets samling af middelalderlig kirkeskulptur er der i dagene 7.-30. april blevet stjålet en 35 cm høj egetræsfigur, forestillende en knælende engel, der foran sig holder et våbenskjold. På Skjoldets øverste halvdel ses en hånd.
Figuren er afbildet i Sigvard Skov: Middelalderlige Træskulpturer (Kolding 1961) s. 30.

Silkeborg Museum
Ved hjælp af svømmedykkere har museet i en vandfyldt mose ved Funderholme undersøgt et fund, som man nikker genkendende til, idet det drejer sig om tyvekoster stjålet på museet ved et stort natlig indbrud i 1971. Blandt de genfundne genstande er et stort antal gamle danske glas - alle desværre knust af tyven - et tinkrus, messinglysestager og et flintlåsgevær.
Til undersøgelsen har museet lånt materiel fra Skibshistorisk Laboratorium.

Stillingsopslag

Statens historiska museum i Stockholm är ett statligt centralt museum för svensk förhistoria och historia fram till år 1520. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av äldre tiders kultur i Sverige. Samlingsområdet omfatter föremål från förhistorisk tid och medeltid samt, såvitt avser kyrklig konst även från nyare tid. I sin utställningsverksamhet får museet även belyse historia och kulturutveckling inom och utom landet under

nyara tid.
Historiska Museet i Stockholm, Sverige ledigförklarer en tjänst som Förste Antikvarie-Medeltidsspecialist (8.268 - 9.315 sv.kr.mån).

Arbetsuppgifter: Tjänstemannen är specialist och har det vetenskapliga ansvaret för den medeltidsarkeologiska sektorn av museets samlingsområde - tidsperioden 1000-1520 AD. I arbetsuppgifterna indgår bl.a. att i samråd med avdelningsledningen svara för vården och dokumentationen av museets samlingar, bearbeta och publicera fyndkomplex och enskilda fynd i samlingarna, svara för den vetenskapliga utformningen och övervakningen av museets basutställningar inom ansvarsområdet, initiera och genomföra - i samråd med utställningsavdelningen - andra utställningar inom ansvarsområdet samt bistå allmänhet, massmedier, museer och forskara i frågor rörande ansvarsområdet.

Kvalifikationsönskemål: Hög vetenskaplig utbildning i arkeologi med särskild inriktning på medeltida fyndmaterial. Erfarenhet av medeltidsarkeologiskt fältarbete och av praktiskt museiarbete. God förmåga att initiera, leda och slutföra bearbetning av fyndkomplex inom ansvarsområdet.

Upplysningar: Museidirektör Olov Isaksson och avdelningsdirektör Björn Ambrosiana, tel. Stockholm 8/63 07 70.

Ansökan med sedvanliga handlingar och märkt Specialist - Medeltidsarkeolog skall ställas til riskantikvarieämbetet och Statens historiska museer, Box 5405, 114 84 Stockholm , Sverige, och ha kommit in senast tisdagen den 30 juni 1981.

Special-Trykkeriet, Viborg, A S